

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

УДК 81'276:81'25=111=161.2

ПОГОДЖЕНО

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету, кандидат філософських
наук, доцент

_____ І.М. Савицька

«   » _____ 2024 р.

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри романо -
германських мов і перекладу
доктор педагогічних наук, професор

_____ С.М. Амеліна

«   » _____ 2024 р.

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**на тему: «Лексико-семантичні особливості перекладу медіатекстів
(на матеріалі двомовних новинних інтернет-видань)»**

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізація: 035.041 – Філологія (германські мови та літератури
(переклад включно), перша - англійська)

Магістерська програма: Англійська мова та друга іноземна

Програма підготовки: освітньо-професійна

Керівник магістерської роботи:

доцент Гольцова М.Г.

Виконала

Слаба Т.О.

КИЇВ – 2024

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
романо-германських мов і
перекладу,
доктор педагогічних наук, професор

С.М.Амеліна

«   » _____ 2024 р.

**ЗАВДАННЯ ДО ВИКОНАННЯ
МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ СТУДЕНТЦІ**

Слаби Тетяни Олексіївни

Спеціальність: 035 – Філологія

Спеціалізація: 035.041 – Філологія (германські мови та літератури
(переклад включно), перша - англійська)

Магістерська програма: Англійська мова та друга іноземна

Програма підготовки: освітньо-професійна

Тема магістерської роботи: «Лексико-семантичні особливості перекладу
медіатекстів (на матеріалі двомовних новинних інтернет-видань)»

Затвержена наказом ректора НУБіП України від: 15.10.2023 року

Термін подання завершеної роботи на кафедру: 04.11.2024 року

Вихідні дані до магістерської роботи: Закон України «Про освіту», Закон
України «Про вищу освіту», Концепція розвитку освіти до 2025 року.

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

- характеристика медіалінгвістики, як окремої галуззі сучасної лінгвістики;

- загальна характеристика та жанрова типологія новинного медіа-дискурсу та медіатексту;
- ключові особливості проведення перекладознавчого дослідження медіатекстів та їх концепції;
- аналіз лексичних та семантичних особливостей україномовних та англomовних медіатекстів на базі новинних інтернет-видань;
- структурно-функціональні особливості новинних інтернет-видань;
- класифікація перекладацьких трансформацій та характеристика типології граматичних трансформацій при перекладі текстів англomовного новинного медіадискурсу на матеріалах воєнно-політичних текстів;
- основні лексичні труднощі при перекладі україномовних інтернет-видань на воєнно-політичну тематику.

Дата видачі завдання: «» листопада 2024 рік

Керівник магістерської роботи

Завдання прийняла до виконання

Гольцова М.Г.

Слаба Т.О.

Анотація

Дослідження присвячено аналізу лексико-стилістичних особливостей англійськомовних новинних текстів та виявленню типових перекладацьких трансформацій, що використовуються при їх перекладі в масмедійному дискурсі. В роботі проведено аналіз частотності різних типів трансформацій та визначено їхню роль у передачі змісту оригінального тексту. Отримані результати сприяють глибшому розумінню специфіки перекладу новинних матеріалів та можуть бути використані для оптимізації процесу перекладу в медіасередовищі.

Ключові слова: *медіадискурс, медіатекст, функціональний стиль, перекладацькі трансформації, аналіз тексту, лінгвістика перекладу.*

Abstract

The research aims to examine the lexical and stylistic characteristics of English-language news texts and to uncover the common translation transformations employed when translating these texts into mass media discourse. By analyzing the frequency of different transformation types, the study determines their significance in accurately conveying the original content. The findings of this research enhance our comprehension of the unique aspects of news translation and can be applied to streamline the translation process within the media industry.

Key words: *media discourse, media text, functional style, translation transformations, text analysis, translation studies.*

ЗМІСТ

ВСТУП	10
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ МЕДІАТЕКСТІВ В МОВОЗНАВЧИХ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИХ СТУДІЯХ	13
1.1. Медіалінгвістика як окрема галузь сучасної лінгвістики	13
1.2. Загальна характеристика та жанрова типологія медіа-дискурсу та медіатексту.....	15
1.3. Особливості проведення перекладознавчого дослідження медіатекстів: ключові концепції та терміни.....	23
Висновки до розділу 1	26
РОЗДІЛ 2. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ АНГЛОМОВНИХ ТА УКРАЇНОМОВНИХ МЕДІАТЕКСТІВ	27
2.1. Лексичні та семантичні особливості україномовних медіатекстів.....	27
2.2. Лексико-семантичні характеристики англомовних медіатекстів	32
Висновки до розділу 2	38
РОЗДІЛ 3. ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ КОНТЕКСТ ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНОМОВНИХ МЕДІАТЕКСТІВ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ	39
3.1. Перекладацькі трансформації та їх класифікація	39
3.2. Типологія граматичних трансформацій при відтворенні новинних текстів українських медіа англійською мовою	45
3.3. Застосування перекладацьких трансформацій для збереження прагматичних функцій при перекладі текстів англомовного медіа-дискурсу.....	54
3.4. Лексичні труднощі перекладу україномовних інтернет- видань на воєнну тематику.....	60
Висновки до розділу 3	67
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70

ДОДАТКИ	73
Додаток А	74
Додаток Б	75
SUMMARY	76

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

- **ПТ** Перекладацькі трансформації
- **ТО** Теорія перекладу
- **ЗМІ** Засоби масової інформації
- **ТП** Текст перекладу
- **США** Сполучені Штати Америки

ВСТУП

Мас-медіа є невід'ємною частиною сучасного суспільства, оскільки виконують важливу функцію – забезпечують комунікацію між різними групами людей та формують громадську думку. Завдяки ЗМІ ми маємо можливість бути в курсі подій, ділитися інформацією та ідеями, а також розширювати свої знання про світ.

Актуальність теми зумовлена загальною орієнтацією сучасних лінгвістичних і перекладознавчих досліджень на вивчення особливостей семантико-прагматичної відповідності текстів медіатекстів у контексті перекладу, а також потребою всебічного аналізу перекладу новинних матеріалів. Ця тема неодноразово була об'єктом зацікавлення різних мовознавців та лінгвістів, таких як: Г. Почепцов [30], М. А. Жовтобрюх [17], О. Менджерницька [39], В. Карабан [21], Т. Кияк [23], О. Іванова [20] та іншими. У світлі сучасних глобалізаційних процесів країни всього світу тісно взаємодіють у сферах політики, економіки, культури та інших галузях, що сприяє виникненню нових мовних конструкцій і термінів, які, як правило, передаються за допомогою запозичень або калькування. Такі процеси з одного боку сприяють збагаченню мови і полегшенню міжнародного спілкування, з іншого – створюють додаткові труднощі для адекватного розуміння та перекладу текстів. Тому, проблема перекладу новинно-інформаційних медіатекстів надалі залишається вартою нашої уваги.

Метою цієї магістерської роботи є вивчення лексико-семантичних особливостей перекладу медіатекстів на основі аналізу двомовних новинних інтернет-видань. У роботі робиться акцент на виявленні типових труднощів, які виникають під час перекладу новинних текстів, та на пропозиції ефективних підходів до їх подолання.

Сформульована мета передбачає реалізацію таких завдань:

- охарактеризувати медіалінгвістику як окрему галузь сучасної лінгвістики;

- дати загальну характеристику та жанрову типологію медіа-дискурсу та медіатексту;
- дослідити особливості проведення перекладознавчого дослідження медіатекстів та їхні ключові концепції;
- проаналізувати лексичні та семантичні особливості україномовних та англійськомовних новинних медіатекстів;
- визначити структурно-функціональні особливості новинних інтернет-видань;
- класифікувати перекладацькі трансформації та проаналізувати типологію граматичних трансформацій при перекладі новинних текстів на воєнно-політичну тематику в англійськомовному медіадискурсі;
- охарактеризувати лексичні труднощі перекладу україномовних інтернет-видань на воєнну тематику.

Об'єктом даного дослідження є медіатексти двомовних інтернет видань та їх переклад.

Предметом дослідження є лексико-семантичні особливості перекладу новинних медіатекстів, а саме ті аспекти, які впливають на точність і адекватність передачі інформації з однієї мови на іншу.

Методи й методика. Дослідження ґрунтується на комплексному методологічному підході, що включає: описовий, структурно-аналітичний та трансформаційний методи дослідження. Аналіз теоретичних джерел передбачає застосування логічних методів (аналіз, синтез) та класифікації. Емпірична частина дослідження спирається на статистичний аналіз, систематизацію та узагальнення отриманих даних.

Матеріал дослідження. Наше дослідження було здійснене на матеріалах таких новинних інтернет-видань, як: «Kyiv Post», «The Ukrainian Weekly» та «Ukrainska pravda».

Теоретичне значення роботи полягає у розширенні знань про лексико-семантичні особливості перекладу медіатекстів, що сприяє розвитку ТО і

міжкультурної комунікації. Результати дослідження можуть бути використані для подальших наукових розвідок у цій сфері, а також для розробки навчальних програм з перекладу медіатекстів.

Практична новизна роботи полягає в розробці конкретних рекомендацій для перекладачів, що працюють у сфері ЗМІ. Ці рекомендації сприятимуть підвищенню якості перекладу новинних матеріалів, що, в свою чергу, покращить міжкультурну комунікацію та зменшить ризики спотворення інформації.

Апробація роботи. Результати та матеріали дослідження були представлені у формі тез на таких конференціях: XI міжнародна наукова конференція у Барселоні «European congress of scientific achievements» та International scientific conference «The importance of philological sciences in the modern world», October 3–4, 2024, Riga, the Republic of Latvia. [34; 35]

Обсяг та структура роботи. Робота складається із анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ МЕДІАТЕКСТІВ В МОВОЗНАВЧИХ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИХ СТУДІЯХ

1.1. Медіалінгвістика як окрема галузь сучасної лінгвістики

Медіалінгвістика є сучасною галуззю мовознавства, яка вивчає особливості мови, що широко використовується в медіасферах. Із появою ЗМІ, зокрема телебачення, радіо, преси та Інтернету, мова стала найголовнішим інструментом впливу на громадськість. Як наслідок, виникла потреба в окремому науковому напрямку, який би займався вивченням мови мас-медіа та її загальних функцій.

Актуальність даного дослідження обумовлена важливістю медіатекстів у сучасній міжкультурній комунікації, оскільки вони поширюють інформацію, орієнтовану на міжнародну аудиторію. Переклад медіатекстів завжди цікавив лінгвістів, адже він вимагає не лише точного й зрозумілого перекладу, але й культурної адаптації. Без перебільшення, лексико-семантичні аспекти перекладу медіатекстів відіграють важливу роль у цьому процесі. Наше дослідження зосереджує увагу на теоретичні та практичні основи, що дозволяють краще зрозуміти лексичні та семантичні особливості медіатекстів, які безпосередньо впливають на весь процес перекладу.

Поняття *«медіатекст»* має безліч визначень та користувалося популярністю серед багатьох лінгвістів. Серед таких дослідників можна виокремити А. Д. Швейцера [37], В. І. Карабана [22], А. Нойберта [27], А.О. Горбатко [15] та інших. Усі вони займалися дослідженнями медіатекстів та характеризували їх з точки зору перекладу.

Основою поняття медіатексту є поєднання медійності і комунікації. Саме такі елементи були охарактеризовані багатьма британськими науковцями, які розглядали медіатекст як комбінацію вербальних і медійних характеристик.

Поняття медіатексту відрізняється від традиційного визначення тексту, оскільки його зміст виходить за межі суто мовної системи і потребує більш особливого та глибокого аналізу. Медіатексти, як і вся медіасфера у світі, мають свої характеристики, які ускладнюють їхнє чітке визначення. Основними

характеристиками медіатекстів є їхнє медійне походження (афішування у різноманітних ЗМІ), масовість (орієнтація на широкий спектр аудиторії), інтегративність і відкритість до змін у світі.

Із допомогою Інтернету та соціальних мереж, медіалінгвістика продовжує розширювати свої межі. З'являються нові форми комунікації, такі як блоги, подкасти, соціальні мережі, які власне й відкривають нові можливості для перекладацького дослідження. Наприклад, медіалінгвісти починають аналізувати мову, яку використовують інфлюенсери для залучення підписників, або досліджувати специфіку мови мемів.

В умовах життя у цифровому світі, де інформація поширюється із шаленою швидкістю, медіалінгвістика стає все більш важливою для розуміння процесів комунікації і їхнього впливу на суспільство. Крім того, вміст медіатекстів характеризується наявністю вербальних та невербальних елементів, таких як зображення, звук, відео, графіка тощо. Це дозволяє створювати більш переконливі та привабливі повідомлення для впливу на масову аудиторію.

Класифікування медіатекстів також може бути основане на таких ознаках, як наявність зворотного зв'язку, тип комунікації (онлайн чи офлайн), форма створення та поширення інформації (усна чи письмова), а також рівень офіційності тексту. До того ж, важливим елементом класифікації медіатекстів є їхня тематика, що дозволяє виокремити ключові теми, які досить часто висвітлюються у ЗМІ, наприклад: політика, бізнес, культура та інші.

Л.І. Шевченко класифікує медіатексти за їхнім впливом на аудиторію наступним чином: а) тексти, які мають на меті вплинути на свідомість масової аудиторії та очікують її негайного відгуку, б) тексти, які очікують миттєвої реакції та вимагають втручання в реальну дійсність, але не націлені на вплив на свідомість масової аудиторії; в) нейтральні тексти, що не передбачають негайної реакції читача [38].

Також, Л. І. Шевченко у своїх працях зазначає, що становлення й розвиток медіалінгвістики як самостійного напрямку в сучасному мовознавстві зумовлене

низкою факторів, як власне мовних, так і таких, що стосуються інформаційно-технологічної та соціокультурної сфери суспільного життя.

Варто додати, що однією із головних особливостей медіатексту є здатність поєднувати різні медійні та вербальні елементи, створюючи складні повідомлення, які можуть бути сприйняті аудиторією на різних рівнях. Це включає текстове повідомлення, зображення, звук, відео та інші елементи, які разом формують цілісне сприйняття інформації. Крім того, деякі медіатексти є універсальними за своїм наповненням, що дозволяє інтегрувати їх в різних контекстах, залежно від поточної ситуації чи потреб аудиторії. Ф. Белль казав: *«Медіа сьогодні – нова ера під спільним впливом цифрової революції та глобалізації економіки. Медіамова – потужна сила впливу на світ, його комунікантів; тут нові смисли, маніпулятиви, концепти, що рухають світом»* [36].

Таким чином, медіалінгвістика є надзвичайно важливою складовою мовознавства, яка дозволяє не лише досліджувати особливості мови інтернет-ресурсів, але й аналізувати їх вплив на різні сфери життя суспільства.

1.2. Загальна характеристика та жанрова типологія медіа-дискурсу та медіатексту

Протягом останніх років помітно зростає інтерес до ЗМІ, що у свою чергу пояснюється потребою у дослідженні функціонування різних сфер масової комунікації. Сучасна лінгвістика характеризується розробкою методів аналізу медіатекстів для контролю різних нових тенденцій у суспільстві; природньою потребою у суспільній комунікації; необхідністю в попередженні маніпуляцій суспільною свідомістю, тощо. Після отримання певної інформації, у людській свідомості формуються уявлення і низка запитань, які необхідно пояснити, адже це невід'ємна частина у роботі із ЗМІ. Саме тому, поняття *«медіадискурс»* та *«медіатекст»* є такими важливими елементами даного дослідження.

Медіадискурс є найбільш популярним у роботі із сучасними ЗМІ, адже висвітлює не тільки інформаційно-комунікативні, а й політичні, етнічні,

економічні, культурні настрої та тенденції сучасного суспільства. Цей елемент мовленнєвої діяльності в медіа, орієнтований на поширення інформації серед певного суспільства щодо різних сфер їх життя за допомогою телебачення, соціальних мереж, радіо, реклам, тощо.

Видатний український дослідник та мовознавець О. Синявський зазначав, що медіадискурс – це глобальна універсальна категорія сучасного комунікативно-інформаційного дискурсу, в якій відбиваються актуальні настрої суспільства щодо різних сфер діяльності – політики, економіки, культури тощо [33].

Елементи медіадискурсу є у багатьох суміжних з лінгвістикою соціальних науках, що пояснюється, здебільшого, популярністю ЗМІ. У політології дослідження медіадискурсу дослідники зосереджують свою увагу на ефективності комунікативних та швидкість їх впливу на соціум. Щодо соціології, то тут мовознавці актуалізують свої дослідження на рівень сприйняття інформації суспільством, вплив на їхню свідомість та громадську позицію.

Варто згадати також про психологічний аспект вивчення медіадискурсу. Цей аспект характеризується аналізом ментальних та культурних особливостей сприйняття інформації поточною аудиторією, дієвих механізмів впливу на аудиторію та як можна маніпулювання нею. Загалом, усі дослідження цієї теми базуються на комунікативному ефекті, який у свою чергу розглядається як динамічне явище, що швидко змінюється та розвивається.

Досліджуючи дану тему, ми дізналися, що одним із найкращих підходів до вивчення медіадискурсу є когнітивний підхід, який орієнтований на медійну сферу, яка здатна до інтерпретації інформації. У сучасному світі таке явище відбувається завдяки різним баченням, культурним відмінностям суспільства, етнічними та політичними особливостями, технічним можливостям обміну інформацією, що є досить цифровізованими сьогодні. Усе це іще раз підкреслює тісний зв'язок між поняттям медіадискурсу та ЗМІ.

На думку Л. І. Шевченко, характерними ознаками медіадискурсу є: групова співвіднесеність (однакове сприйняття інформації); публічність

(відкритість та висловлення власної точки зору); полемічна зорієнтованість (створення полілогу з подальшою дискусією); інсценування і масова спрямованість (вплив на кілька соціальних груп одночасно); інформаційна глобальність ЗМІ та вагоме місце в геокультурній картині світу [38].

Медійний дискурс відносять до категорії сучасної медіалінгвістики, що передбачає відповідно особливі методики до його аналізу. Це сталося через появу нових можливостей ЗМІ, наприклад випуск друкованих видань (газети, журнали) та інтерактивних джерел (радіо, телебачення, Інтернет, реклама). Виявлення елементів мовної взаємодії та їх вплив на суспільну комунікацію є однією з найпоширеніших проблем у вивченні лінгвістами медіапростору. Даний підхід включає в себе різновид публічного спілкування, його структуру, мовленнєві форми та засоби спілкування. Загалом, специфіка усіх різновидів ЗМІ полягає у спільному покликанні поширювати інформацію серед широких мас, роблячи певний вплив на їхню свідомість.

Перейдемо до визначення типів медіадискурсу. О. Менджеричька у своїх працях пропонує класифікувати його, орієнтуючись на різні стратегії подачі інформації. Відповідно до цього підходу, дослідниця виділяє такі типи мас-медійного дискурсу: дискурс якісної преси; дискурс популярної преси (окремо розглядаються «жовта преса» та щотижневі газетні видання); дискурс спеціалізованих видань, таких як наукові та науково-популярні видання. Лінгвістка також зауважує, що ці видання відрізняються між собою як когнітивними настановами авторів, так і можливістю сприйняття потенційною аудиторією, що зумовлює різні способи передачі інформації (мовними та позамовними) [38].

Мас-медійний дискурс знаходиться у центрі не тільки суспільно-політичних процесів, а й виконує роль «посередника», об'єднуючи різні джерела інформації. Сюди ми можемо віднести політичні новини, розважальні програми, інформаційні новини та рекламу.

Мас-медійний дискурс досліджується як єдина цілісна система, яка має свою форму та особливості, які мають значний вплив на комунікативно-

інформаційну ситуацію у суспільстві. Багато дослідників називають медіадискурс як «механізм продукування знань», що вкотре підкреслює усю важливість вивчення даного аспекту.

Сучасний медіадискурс – це платформа, яка постійно розвивається та активно взаємодіє із навколишнім світом. Разом із зміною навколишнього світу, змінюється й мова, яка відображає розвиток соціуму, демонструючи його позитивні та негативні зміни у конкретний період часу. Український дослідник Г. Почепцов активно вивчав масову комунікацію та виділив основні характерні ознаки медіадискурсу [30]. Розглянемо їх більш детально:

Масова аудиторія. Медіадискурс орієнтований на широку аудиторію, що має різні соціальні, культурні та освітні погляди.

Публічність. Інформація, що поширюється через медіа, є доступною для широкого загалу та чинить різний вплив на громадськість.

Інформативність. Основна функція ЗМІ – це передача інформації. Проте, варто зазначити, що ця інформація часто подається в скороченій формі, для більш зрозумілої форми подання аудиторії.

Оцінність. Досить часто читаючи певну інформацію, ми можемо зустріти не тільки констатування фактів чи подій, а й отримати оцінку цієї події. Це може проявлятися через вибір лексики, структуру речень, а також через використання різних комунікативних стратегій чи перекладацьких прийомів.

Експресивність. У ЗМІ часто використовують емоційно забарвлену мову для залучення уваги аудиторії. Це підсилює ефект на аудиторію та дозволяє залучити ширше коло читачів.

Стандартність. Медіадискурс також має свої стандарти, які визначаються жанрами, стилями, а також вимогами до подання інформації у конкретних медіа.

Розвиток. Медіадискурс постійно еволюціонує та змінюється під впливом нових технологій, соціальних процесів та інших навколишніх факторів.

Мультимодальність. Сучасний медіадискурс є мультимодальним, адже він вміщає у собі різні вербальні та невербальні засоби, наприклад текст, зображення, звук, відео, тощо.

Інтертекстуальність. ЗМІ часто посилаються на інші джерела інформації, створюючи абсолютно новий продукт.

Ідеологічність. Медіадискурс завжди має містити у собі певну ідеологію, як суспільні погляди, моральні і культурні цінності чи уявлення про навколишній світ.

Український лінгвіст А.М. Приходько в своїх дослідженнях дискурсу стверджує, що жанрова типологія дискурсу не менш важлива за його характеристику [31]. Класифікуючи його він виділив такі жанри: *новинний дискурс* (поданий із коментарем експертів); *репортажний* (зроблений у вигляді новинного чи газетного репортажу); *інформаційно-аналітичний* (презентований аналітичною статтею чи інтерв'ю, або оглядом на певну статтю); *есеїстичний* (у вигляді газетної колонки чи есе); *рекламний* (рекламна стаття, оголошення та слоган).

Ми можемо зробити висновок, що медійний дискурс у сукупності усіх процесів та продуктів мовленнєвої діяльності у сфері ЗМІ характеризується певними особливостями та жанрами, які чинять великий вплив на соціокультурне життя суспільства. Різні критерії в процесі нашого дослідження дискурсу, як, наприклад, особливості суспільної комунікації, соціокультурна спрямованість, форма подання інформації, її жанрове розмаїття, дають змогу глибше охопити важливість медійного дискурсу.

Іншою категорією медіадискурсу є *медіатекст*, який входить до структури дискурсу загалом.

Медіатекст – це не реальне відображення дійсності, а суб'єктивна інтерпретація подій, яка створена автором. Кожен медіатекст містить у собі авторську особистість зі своїм унікальним світоглядом та баченням навколишнього світу. Завдання автора не тільки описувати події, а й обирати, яку інформацію виділити чи на якому факті акцентувати увагу читача.

Комунікативне завдання медіатексту полягає у тому, щоб привабити аудиторію та викликати інтерес до поточної теми. Деякі дослідники поєднують поняття медіадискурсу та медіатексту, що є доволі спірним питанням. Насамперед, медіатекст є результатом дискурсу, який у свою чергу містить низку інших термінів: публіцистичний текст, журналістський текст, масовий текст, текст ЗМІ, віртуальний текст, рекламний текст, теле- та радіотекст тощо.

Поняття «*тексту*» часто розглядається не тільки як лінгвістичне явище, але і як культурологічне явище. Характеристика тексту з точки зору медіакультури визначає його як «джерело отримання інформації про матеріальну та нематеріальну сферу людської життєдіяльності». Таким чином, поняття «*медіатекст*» ламає межі традиційного погляду на текст виключно як на послідовність слів, надрукованих чи написаних на папері.

Сучасні лінгвісти дійшли висновку, що поняття «*медіатексту*» набагато ширше: воно може містити так елементи, як музика та звукові ефекти, візуальні образи, картинки, відео тощо. Л. І. Шевченко зазначає, що на сьогоднішій день текст розгортається не тільки на словесному рівні, а й на рівні відеоряду та музичного супроводу; текст радіо поєднує вербальний текст та аудіоефекти; тексти преси обов'язково містять, крім вербальних засобів, компонент графічного оформлення та інші [38].

Суть медіатексту як продукту ЗМІ полягає у представленні конкретної інформації з метою впливу на громадську думку та їхнє сприйняття світу. Даючи визначення поняттю медіатекст, видатний англійський мовознавець Алан Белл зауважував, що визначення медіатексту виходить за рамки традиційного уявлення про текст як на сукупність слів. Воно є значно більшим та глибшим та включає аудіо- та відео- матеріали, візуальні образи сучасних технології, які використовуються для їх створення та поширення.

У своїх працях, Г. Почепцов активно розробляв концепції, що стосуються структури медіатексту. В результаті, він виділив основні характеристики медіатексту. До них належать: *масовість* (сприйняття та поширення продукту); *інтегративність* (здатність підлаштовуватися до змін); *відкритість до нових*

джерел інформації; інтертекстуальність; гіпертекстуальність (стосується електронних медіатекстів); *когезійність* (цілісна та локальна зв'язність тексту) та інші [30].

Варто згадати також про те, що О. Менджеричька зазначала, що у сучасній лінгвістиці існують численні класифікації медіатекстів, що спираються на такі параметри:

1. критерії щодо написання тексту;
2. форма медіатексту;
3. шляхи розповсюдження інформації;
4. функціонально-жанровий тип тексту;
5. тематична цінність продукту.

Окрім характерних ознак медіатексту, виділяють ще його жанрову типологію. Кожен жанр характеризується своєю конкретною роллю в ЗМІ й призначений для розповсюдження інформації на різну аудиторію. О. Синявський окреслює жанрову типологію медіа-текстів таким чином: *інформаційні, аналітичні, художньо-публіцистичні та рекламні* [39].

Інформаційний жанр. До нього відносять замітку, звіт, інтерв'ю, репортаж та інформаційну кореспонденцію. Головною особливістю цього жанру є *факт*. Іншими словами, якщо немає факту чи події, не може бути і інформаційної журналістики. Це може бути як одноманітна подія (пожежа, повінь, прийняття закону), так і розтягнута в часі (президентські вибори, міжнародні змагання, війни, тощо). При створенні медіатексту в інформаційному жанрі важливо зберігати стислість у подачі новини, актуальність інформації, точність і зрозумілість змісту для масової аудиторії.

Аналітичний жанр. Головною його ознакою є аналіз інформації, її узагальнення у систему фактів, подій, статистичних даних за тривалий проміжок часу. До цього жанру можемо віднести аналітичну кореспонденцію, усі різновиди статей, листи, огляд преси, новинні журнали, тощо. Якщо в інформаційному жанрі факти є основою, то в аналітичному – лише додатками до певної теми. Саме через те, що в аналітичному жанрі розробляється матеріал,

який охоплює більшу аудиторію, виникає можливість постановки проблем, висування рекомендацій вагомого значення на основі багатопланового аналізу теоретичної та фактичної аргументації.

Художньо-публіцистичний жанр. До цього жанру лінгвісти відносять есе, нарис, фейлетон, памфлет. Художньо-публіцистичні жанри можуть мати експресивний та дещо емоційний характер. Вони досить складні у написанні та вимагають від автора не тільки професійної майстерності, а й наявності життєвого досвіду. Головною особливістю цього жанру є образ. Саме тому, при написанні він вимагає докладної описовості та заглиблення в деталі. У газетному та журнальному варіантах такий ефект допомагають створити яскраві словесні форми, докладні описи, на телебаченні – великі лозунги, яскраві відео- та аудіо-зображення.

Рекламний жанр. Рекламний жанр – це своєрідна форма медіатексту, головна мета якого полягає у просуванні певного продукту чи інформації серед широкого кола людей. Основними характеристиками цього жанру є: *цільова аудиторія* (орієнтованість на потенційного читача); *чіткість та лаконічність* (для передачі основної інформації); *емоційна привабливість* (для викликання емоцій та створення зв'язку із читачем); *креативність*; *інформативність* (містити основні деталі); *адаптивність* (адаптація до різних типів платформ та джерел).

Отже, медіатекст виконує важливу функцію в медіадискурсі. Він не тільки передає інформацію, але й впливає на свідомість читача, його думку та поведінку. Завдяки своїй структурі та мовним засобам, медіатекст актуалізує певні теми, створює певний контекст і викликає певні емоції у аудиторії.

Таким чином, медіатекст є активним учасником медіадискурсу, формуючи його зміст та напрямок. У контексті медіадискурсу медіатекст проявляє ознаки діалогічності через сукупність мовних елементів, що взаємодіють із когнітивними процесами у свідомості мовців.

1.3. Особливості проведення перекладознавчого дослідження медіатекстів: ключові концепції та терміни

Перекладознавче дослідження відноситься до сфери науки, яка вивчає особливості та техніки перекладу та його вплив на мову та культуру певного суспільства. Головною метою перекладознавчого дослідження є вивчення та аналіз різних елементів процесу перекладу. Таке дослідження може містити у собі різні аспекти, наприклад лексико-семантична та стилістична відповідність перекладу, його стратегії, вплив соціокультурних змін та загалом усі життєві процеси пов'язані із людською діяльністю.

Методи перекладознавчого дослідження можуть бути різними, починаючи від аналізу тексту та проведення експериментів до корпусних досліджень і анкетування. Сучасне перекладознавство охоплює всі напрямки досліджень, які вивчають переклад як мовний процес і як результат мовленнєвої діяльності. Ці та інші питання завжди користувалися значним інтересом серед лінгвістів та дослідників перекладу.

У розділі 3 наведені результати нашого перекладознавчого дослідження, яке зосереджене на розгляді новинних медіатекстів та їх переклад із української мови на англійську і навпаки. У нашому дослідженні зміст та структура інформації в перекладах підбиралася з урахуванням різноманітних факторів, які включають в себе еквівалентність та адаптивність до цільової аудиторії. Особливу увагу приділялося актуальності новинних медіатекстів для читача, а також особливостей формату ЗМІ.

Актуальність для читача. Перекладацькі трансформації містять у собі певний ступінь актуальності інформації для адресата, що може вимагати від перекладача адаптації слів та виразів для кращого розуміння та сприйняття цільовою аудиторією.

Формат ЗМІ. Специфіка перекладу може залежати від жанру та форми ЗМІ. Кожен з цих форматів може вимагати від перекладача написання тексту в особливому стилі чи використання різних підходів до здійснення перекладу.

Культурні, соціальні та політичні аспекти. Не менш важливими є також культурні особливості, соціальні норми та політичний контекст, оскільки вони можуть визначати рівень сприйняття інформації цільовою аудиторією.

Отож, розглянемо основні особливості перекладознавчого дослідження:

Теоретичні основи. Перекладознавство базується на декількох теоретичних підходах, які пояснюють процес перекладу. До них можна віднести *теорію еквівалентності*, яка досліджує подібності між оригіналом і його перекладом; *теорія функціональної відповідності*, що акцентує свою увагу на функції тексту в мовному контексті; і *когнітивна теорія перекладу*, яка вивчає психолінгвістичні аспекти у перекладацькій діяльності.

Ключові концепції. У перекладознавстві важливими є три елементи, такі як: *еквівалентність*, *адекватність* та *динамічність*. *Еквівалентність* передбачає зберігання значення і функцій оригінального тексту перекладу. *Адекватність* відповідає за якість перекладу, що включає в себе культурні та мовні особливості цільової аудиторії. *Динамічна відповідність* звертає свою увагу на адаптацію тексту до коректного сприйняття інформації читачем.

Термінологія. Перекладознавство як і кожна наука включає в себе характерну термінологію, наприклад «*переклад*», «*перекладна одиниця*», «*еквівалентність*», «*адекватність*», «*культурні уявлення*» та «*перекладацький процес*». Розуміння цих термінів є критично важливим для адекватного аналізу перекладацької практики та результатів досліджень.

Методологічні підходи. Перекладознавче дослідження може включати кілька методологічних підходів, таких як порівняльний аналіз тексту, аналіз текстів з точки зору культурних і соціальних умов, а також експериментальні дослідження, що вивчають процеси прийняття рішення при здійсненні перекладу.

Практичні аспекти. Важливим є також дослідження практичних аспектів перекладу, включаючи техніки перекладу, проблеми, що виникають при перекладі специфічних текстів (технічних, юридичних, літературних), і вплив інформаційних технологій на роботу перекладача.

Таким чином, перекладознавче дослідження містить у собі широкий спектр теоретичних і практичних факторів, що дозволяють цілісно підходити до аналізу та покращення перекладацької діяльності.

Загально відомо, що між мовами існують суттєві відмінності у лексичному складі, граматичних конструкціях та культурних контекстах, що викликає у свою чергу проблему еквівалентності при перекладі та аналізі різних рівнів мовних одиниць.

Досягнення еквівалентності при здійсненні перекладу вимагає від автора точності та адекватності передачі значення тексту з мови оригіналу на мову перекладу, проте варто пам'ятати про можливі труднощі цього аспекту. Дуже часто перед перекладачами постає проблема лексичної еквівалентності, де слова та вирази не завжди мають прямі відповідники в цільовій мові, що додатково ускладнюється культурними та етнічними відмінностями, що можуть призвести до несприйняття тексту аудиторією.

Граматична еквівалентність також дуже важлива при здійсненні перекладу з мови оригіналу, адже різні мовні системи можуть використовувати неоднакові граматичні конструкції та змінювати порядок слів у реченні, що викликає певні труднощі при перекладі. Для збереження смислової адекватності варто враховувати різні структури речень та їх зв'язки, які вимагають до себе прискіпливої уваги під час перекладу.

Семантична та стилістична еквівалентності ще більше підвищують ускладнюють роботу автора, оскільки тлумачення значень слів та врахування їх лексичних особливостей вимагають значної уваги. У нашому дослідженні також висвітлений даний аспект, де зміст та структура інформації адаптується при перекладі з урахуванням особливостей ЗМІ, а також їх культурних, соціальних та політичних факторів.

В умовах сучасних реалій, запобігання фейковим новинам і соціальних маніпуляцій, стає особливо важливим дослідження процесів перекладу та їх адаптації в мас-медіа. Як наслідок, в галузі перекладознавства існують певні суперечки між мовознавцями щодо способів перекладу та розмежуванні ролей

перекладача і пересічного автора, оскільки часто ці функції виконує одна особа. Тому, дуже важливо звертати увагу на особливості перекладу медіатекстів з вихідної мови на цільову для запобігання розбіжностей між культурними та соціальними нормами різних країн світу.

Висновки до розділу 1

1. Визначено суть поняття «*медіалінгвістика*» та роль ЗМІ у сучасному суспільстві. Медіалінгвістика орієнтована на вивчення лінгвістичних і комунікативних особливостей медіатекстів. У її межах розглядаються як теоретичні, так і практичні аспекти функціонування медійної мови, зокрема її соціальні функції, маніпулятивний потенціал і вплив на масову свідомість. Однією з важливих цілей медіалінгвістики є вивчення того, як мова використовується для формування ідеологічних, політичних і культурних поглядів у суспільстві.

2. У ході нашого дослідження, ми визначили, що медіадискурс та медіатекст є ключовими елементами у формуванні медіалінгвістики. Медіадискурс – різновид мовленнєвої діяльності в ЗМІ, орієнтований на інформування аудиторії щодо різних сфер суспільного життя. Медіадискурс містить у собі широкий спектр жанрів, кожен з яких має свої особливості застосування. Жанрова типологія медіатекстів поділяється на новини, репортажі, інтерв'ю, аналітичні статті та рекламу. Кожен із цих жанрів потребує особливої уваги при здійсненні перекладу та врахування культурних, політичних та ідеологічних норм того чи іншого суспільства.

3. Проаналізовано медіатекст як особливий вид комунікативного дискурсу, який застосовується для передачі інформації у ЗМІ. Його головними особливостями є еквівалентність, адекватність, інтерактивність, масовість та інформаційна насиченість. Цей напрям постійно змінюється, тому важливо враховувати культурні та соціальні фактори, які впливають на сприйняття тексту в іншомовному середовищі.

4. Дослідили жанрову типологію медіатекстів, що часто характеризується маніпулятивним характером. До жанрової типології медіатекстів відносяться: *інформаційний жанр, художньо-публіцистичний, аналітичний та рекламний*. Метою жанру у написанні медіатексту є забезпечення ефективної передачі інформації та створення певного зв'язку із аудиторією, формуючи її думку та сприйняття світу.

5. Таким чином, ми дійшли висновку, що вивчення медіатекстів у межах лінгвістичних та перекладознавчих досліджень дозволяє глибше зрозуміти специфіку медіамови, її вплив на суспільство, особливості міжкультурної комунікації. Медіалінгвістика та перекладознавство разом пропонують багатогранний підхід до аналізу мас-медіа, сприяючи його більш ефективній інтерпретації та адекватному передачі в різних культурних і мовних дискурсах.

РОЗДІЛ 2. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ АНГЛОМОВНИХ ТА УКРАЇНОМОВНИХ МЕДІАТЕКСТІВ

2.1. Лексичні та семантичні особливості україномовних медіатекстів

Із активним розвитком Інтернету та сучасних технологій, інформація поширюється із блискавичною швидкістю. Актуальні події, які ширяться у ЗМІ, швидко привертають увагу широкої аудиторії, викликаючи бурю емоцій та обговорень.

Ключовим терміном у сфері ЗМІ є медіатекст. Це складна, динамічна одиниця, яка є основним інструментом забезпечення комунікації в медіа. З появою нових інформаційних платформ в Інтернеті ми можемо спостерігати за численними змінами у створенні медіа-продуктів. По-перше, їх авторами можуть бути не лише журналісти чи редактори, але й спеціалісти інших галузей, наприклад політики, аналітики, соціологи, юристи, педагоги, тощо. По-друге, створюючи такі медіатексти, автори часто відходять від притаманної медіа жанровій структурі.

До найбільш популярної жанрової системи у ЗМІ можна віднести новинний текст. Такі тексти характеризуються використанням лексичних засобів, семантичних та стилістичних прийомів, що часто підсилюють зміст поданого. Також, варто відзначити, що мова сьогодні та притаманні їй процеси найбільш яскраво відображаються у мас-медійних джерелах. Це в свою чергу зумовлює актуальність нашого дослідження лексичних і семантичних особливостей мови, які є характерними для інтернет-ЗМІ. Стиль написання у цих медіа, характерний для публіцистичного стилю. С. Єрмоленко зазначає, що медіатекст стає важливим джерелом для вивчення динамічних мовних змін та активних процесів, що відбуваються в мові та мовній свідомості сучасного суспільства.

Публіцистичний стиль завжди вирізнявся своїми особливими характеристиками та прагматичною спрямованістю тексту. Даний стиль зосереджений на висвітленні актуальних суспільних подій, використовуючи різноманітну лексику, емоційність і окреслення суб'єктивної оцінки реальності.

Разом із тим, стрімкий розвиток ЗМІ та інформаційних технологій породжує виникнення нових підстилів та жанрів в сфері сучасної публіцистики.

Одні науковці виділяють мову ЗМІ як окремий підстиль, який охоплює телебачення, радіо, пресу і рекламу. Інші ж вважають, що мас-медійна мова є незалежною, із своїм функціональним стилем, який містить у собі не лише традиційні джерела, але й інтернет-медіа.

Сучасні мовознавці та лінгвісти дійшли висновку, що основні функції інтернет-ЗМІ подібні із загальними функціями публіцистичного стилю.

Інформаційна функція. Вона спрямована на швидке розповсюдження актуальних новин та забезпечення достовірності інформацію.

Функція впливу на аудиторію. Ця функція працює тоді, коли автор намагається не тільки передати інформацію, але й вплинути на думку та світогляд потенційного читача та викликати певні емоції.

Стилістичні особливості таких текстів наповнені потребою в інформативності та впливом на масову свідомість аудиторії, що виражається у поєднанні тексту із певною термінологією, емоційно-експресивною лексикою та різними стилістичними прийомами.

Варто також згадати, про ще одну важливу особливість ЗМІ-інтерактивний формат. Він включає в себе гіпертекстові посилання, тематичну структуру, використання зображень та інших графічних елементів, які прискорюють ефективність сприйняття інформації аудиторією. Усі ці фактори призвели до формування нової окремої галузі у мовознавстві – медіалінгвістики, що вивчає роль та функції мови у ЗМІ, аналізує типи та структуру медіатекстів, їхні мовні особливості та загалом вплив на масову свідомість.

Медіалінгвістика як наука займається досліджуванням медіадискурсу, який передбачає наявність різних видів дискурсів, зокрема й політичним, який є дуже популярним напрямком сьогодні. Кожен медіадискурс характеризується певними лексико-семантичними особливостями та ціллю написання.

Контекст – є невід'ємною частиною медіадискурсу, який впливає насамперед на сприйняття повідомлення читачем. При цьому важливо

враховувати не лише мовні особливості, а й індивідуальні особливості автора та його потенційну аудиторію.

Окрім звичної нам газетної публіцистики, існують також престижніші новинні ресурси такі, як "*якісна преса*" (*quality paper*). Вона спрямована на більш ширшу міжнародну аудиторію і основна її мета- висвітлення актуальних проблем, пов'язані із політикою, економікою та культурою.

До таких ЗМІ ми можемо віднести українську англomовну газету «Kyiv Post» [40]. Вона відома своїм аналітичним підходом до висвітлення суспільно-політичних подій в Україні та світі та використовує широкий спектр лексичних засобів для створення потужних, інформаційних та емоційно забарвлених матеріалів.

Отже, розглянемо найхарактерніші **лексико-семантичні особливості** новинного дискурсу більш детально, спираючись на військово-політичну тематику двомовної газети «Kyiv Post».

За основу нашого дослідження було взято статтю під назвою «*Запрошення України в НАТО та гарантії поставок зброї: Bloomberg про План перемоги*» [5]. Основою цієї статті є військово-політична лексика, яка перебуває на межі двох функціональних стилів мови – офіційно-ділового та науково-технічного.

До характерних **лексичних особливостей** можемо віднести наявність специфічної політичної термінології, запозичення та кальки й офіційно-ділової лексики [23].

1. Воєнно-політична лексика.

У статті використано терміни, що стосуються міжнародних відносин та безпеки, наприклад: *НАТО, зброя, гарантія безпеки, оборона, союзники*. Вони підкреслюють значення військово-політичної тематики та стратегій вирішення конфлікту.

2. Запозичення та кальки.

Загалом, стаття базується на матеріалах західних джерел, наприклад Bloomberg, тому присутнє використання англіцизмів та калькування, як-от «*План перемоги*».

3. Офіційно-ділова лексика.

Дана лексика є характерною для цієї статті, адже підкреслює її офіційність та об'єктивність викладеної інформації. У статті використано таку лексику, як *запрошення, переговори, поставки, безпекові домовленості, анонсування*.

Щодо **семантичних особливостей** цієї статті, то тут було висвітлено кілька тем.

1. Тема безпеки та міжнародної допомоги.

Основна частина статті присвячена підтримці України з боку міжнародної спільноти, зокрема через гарантії постачання зброї й потенційного членства в НАТО. У зв'язку із цим, наведені семантичні елементи створюють відчуття на важливості безпеки для України.

2. Семантика перемоги.

Автор наголошує на *«ідеї перемоги»* України, що підкреслюється згадками про НАТО та переговорами з міжнародними партнерами.

3. Прогностичність та умовність.

У ході нашого дослідження, ми виявили елементи прогнозування та умовності тверджень. Наприклад: *«...якщо Україна вступить до НАТО, після отримання гарантій...»*, що відображає невизначеність подій на міжнародній арені. [5]

Здійснене дослідження показало, що якісний воєнно-політичний переклад залежить від кількох факторів.

1. Збереження термінологічної точності.

Здійснюючи переклад текстів новин часто використовуються міжнародні терміни, особливо політичні, економічні чи військові. Наприклад, такі терміни, як *НАТО, ЄС, гарантії безпеки та санкції* є універсальними при здійсненні перекладу. Дуже важливим є точність при передачі значення цих термінів та загалом адекватність вихідного перекладу.

2. Збереження нейтральності та об'єктивності.

При перекладі новинних текстів ЗМІ намагаються дотримуватися нейтрального стилю, який передбачає уникнення суб'єктивної або емоційно-

забарвленої лексики. Проте, якщо вона є частиною цитати чи коментаря, то такий переклад має право на існування.

3. Культурна адаптація та локалізація.

Це стосується перекладу культурних реалій та власних назв. Важливо правильно адаптувати переклад до аудиторії для уникнення непорозумінь. Наприклад, вислів «*Pentagon's defense budget*» може бути не зовсім зрозумілим для потенційної аудиторії, тому що слово «*Pentagon*» не всім відоме. Тому, варто додати пояснення при перекладі, на кшталт, "*Оборонний бюджет Пентагону (Міністерства оборони США)*". Як результат, це надасть чітке розуміння українській аудиторії, що мається на увазі саме державна військова установа [5].

Таким чином, при здійснюючи переклад на українську мову військово-політичних текстів важливо не тільки передати зміст оригінального тексту, а й локалізувати його, додаючи пояснення для понять, які можуть бути незрозумілими або неочевидними для іноземного реципієнта.

2.2. Лексико-семантичні характеристики англомовних медіатекстів

Лексичне оформлення перекладу англомовних медіатекстів враховує такі фактори: цільову аудиторію, мету, тему і мовну компетентність авторів.

На сьогоднішній день, уся англомовна преса слідує загальноприйнятим принципам точності, стислості та чіткості (*ABC – Accuracy, Brevity, Clarity*).

Згідно із дослідженнями мовознавців, ми можемо виокремити декілька головних лексичних особливостей англомовної преси:

a) *Абревіатури*

Абревіатури широко використовуються як спосіб скорочення слів або фраз для економії місця. Відомо, що абревіатури допомагають зберегти компактність заголовків і привертають увагу читача до основного змісту. Наприклад: *UN- United Nations – Організація Об'єднаних Націй; FBI- Federal Bureau of Investigation – Федеральне бюро розслідувань США; FMS- Foreign Military Sales – Програма продажу військової техніки іноземним державам урядом США* [44].

b) *Скорочення*

Скорочення слів у ЗМІ використовується для швидшого сприйняття інформації. Наприклад: *mil-military; intl- international; def-defense* [44].

с) *Складні слова*

У англomовних газетних заголовках складні слова допомагають стисло передати складні ідеї або події. Вони складаються з кількох слів і можуть бути використані для економії простору. Наприклад: *night-vision; warzone; self-defense; airstrike; missile-defense; groundforce* [44].

д) *Нечіткі слова*

Іноді для уникнення точних тверджень використовуються нечіткі або умовні слова, що дозволяє уникати суперечок або бути дипломатичними в питаннях, що мають політичну або соціальну чутливість. Наприклад: *significant losses; numerous victims; terrorists; rebels; rebellion; cruel war* [44].

е) *Власні імена*

Використання власних імен у заголовках надає конкретики та фокусу на визначених осіб, події або місця. Власні імена чітко ідентифікують унікальні суб'єкти або події. Наприклад: *The White House- Білий дім; Paris Agreement- Паризька угода; Secretary of State- Державний секретар* [44].

Також при вивченні англomовних газетних заголовків слід звернути увагу на велику різноманітність жаргонізмів, нових термінів, діалектних слів, поетичних виразів і сленгу.

Отож, розглянемо та проаналізуємо **лексико-семантичні особливості** англomовних новинних інтернет-видань таких, як «Kyiv Post» та «The Ukrainian Weekly».

Досліджуючи статтю під назвою «*Zelenskyu says Kyiv test-fired its first Ukraine-made ballistic missile*» з інтернет-видання «The Ukrainian Weekly», ми виявили певні **лексичні особливості** при її перекладі [4].

1. Переклад географічних назв.

Київ-Київ. Назва столиці України буде перекладатися згідно з офіційною латинізованою формою «Kyiv», а не «Kiev».

2. Переклад військової термінології.

Ukraine-made ballistic missile-українська балістична ракета. Термін «*Ukraine-made*» в англomовному контексті підкреслює походження ракети. При здійсненні перекладу важливо не упускати такі деталі та зберігати оригінальне значення. Також, термін «*test-fired*» важливо перекласти як «*випробувана*» для достовірної передачі змісту фрази.

3. Вживання політичної лексики.

«*Plan to end the war*» – план припинення війни. Тут важливо зберегти сенс наміру та мети, що підкреслює прагнення до миру.

Також, здійснюючи **семантичний аналіз особливостей** цієї статті, ми виділили кілька ключових аспектів.

1. Політична семантика.

Використання терміну «*війна*» вказує на серйозність конфлікту і підкреслює важливість розв'язання військового конфлікту. Це слово має сильне емоційне забарвлення та викликає асоціації з жорстокістю та смертю. В той же час, термін «*dialogue*» наголошує на оптимістичності ситуації та вказує на можливість миру. Контрастність цих термінів підкреслюють надію автора на дипломатичне вирішення конфлікту.

2. Пряме та переносне значення.

У статті домінують прямі значення, щодо військових подій, техніки, тощо. Наприклад, згадка про *балістичну ракету* або *ракетні удари Росії* має чітке та конкретне значення. Проте, у статті також присутні елементи переносного значення. Наприклад, «*Київ повинен бути у сильній позиції*», що стосується не фізичної сили, а єдності політичної та військової стратегії.

3. Синонімія.

У ході нашого дослідження, ми виявили, що синоніми майже не використовуються для варіативності мовлення, але є кілька лексичних пар, що повторюють поняття для підсилення основного змісту, наприклад *дрони, ракети, удар, атака*.

4. Концептуальна метафора.

Пряма метафоричність у статті майже не використовується автором, оскільки це військово-політичний медіатекст, орієнтований на чітке викладання фактів. Проте, фраза «...to force Russia to end the war» може розглядатися як концептуальна метафора політичного тиску.

5. Контекстуальна семантика.

Ми вважаємо, що значення деяких фраз залежить від міжнародного контексту і знань аудиторії про поточний стан війни. Наприклад, фрази «Kyiv's incursion into Russia's Kursk region» чи «...plan to stop the war» набувають повного сенсу лише в контексті геополітичної ситуації. Без цього контексту пересічний читач не зможе зрозуміти перебіг подій.

6. Тематичне поле.

Основним тематичним полем цієї статті є *війна, військові операції та міжнародна політика*. Аналізуючи даний медіатекст, можна зазначити, що основна лексика включає такі терміни, як *missile strikes, air defense systems, military strategy, international meetings, attack, drones, military positions*. Також присутнє тематичне поле *енергетичної інфраструктури та ядерної безпеки*, що підкреслюється згадками про атомну станцію та можливість ядерного інциденту.

7. Коннотації.

У статті присутні військові терміни такі, як *удар, втрати, інцидент*, що мають негативне значення та підкреслюють усю важкість ситуації. Водночас, згадка про *новий клас ракет* для України створює позитивну оцінку українських зусиль у військовій сфері.

Англомовні медіатексти відзначаються різноманітними лексико-семантичними особливостями, що допомагають ефективно передавати інформацію, зберігати її ясність і привабливість. Аббревіації, скорочення, складні слова, ідіоматичні вирази, метафори та політично забарвлена лексика є ключовими елементами, які сприяють формуванню медіа-контенту та впливають на сприйняття інформації аудиторією. Розуміння цих особливостей є важливим для аналізу та створення ефективних медіатекстів.

Для порівняння, розглянемо також **лексико-семантичні особливості** інтернет-газети «Kyiv Post». У ході нашого дослідження, нас зацікавила досить актуальна стаття під назвою «*I Had a Good Relationship with Zelensky, I Like Him' – Ukraine at War Update for Oct. 1*» [38]. При перекладі даної статті ми виявили кілька основних **лексичних особливостей**, які істотно впливають на її адаптацію до української аудиторії.

1. Політична термінологія.

У статті використано багато політичних термінів, що потребують точного перекладу і врахування потреб української аудиторії. Зокрема, це стосується таких понять, як «*impeachment*», «*federal elections*», «*House of Representatives*», «*Senate*», «*majority*». У цьому випадку варто вибирати точні українські відповідники для уникнення непорозумінь з боку читача. Наприклад, слово *impeachment* буде перекладено дослівно, як «*імпічмент*», адже воно є загальноприйнятим терміном в українській політичній лексиці.

2. Розмежування фактів і думок.

В англійському варіанті текст містить багато непрямих цитат і припущень, які можуть бути виражені через конструкції з використанням слів «*seems*», «*allegedly*», «*noted*» та інші. При перекладі на українську мову такі конструкції потрібно передавати з допомогою слів, які підкреслюють припущення чи суб'єктивність. Наприклад, «*Trump seems to be building the case that he is friends with President Volodymyr Zelensky*» можна перекласти як «*Трам, здається, намагається показати, що він є другом президента Володимира Зеленського*».

3. Синонімія та лексична відповідність.

Досліджуючи дану статтю, ми помітили, що в англійській мові досить часто використовуються повторення однакових слів, тоді як українська версія тяжіє до більшої різноманітності синонімів. Наприклад, фрази «*Trump said in an interview...*» та «*he continued...*» можна перекласти як «*Трам заявив в інтерв'ю...*» і «*він додав...*», що дозволяє уникнути повторення дієслова «*сказав*».

4. Культурні та соціальні відмінності.

Перекладаючи новинно-політичний текст потрібно враховувати й культурний контекст. Деякі аспекти політичного життя США можуть бути не настільки відомими українському читачеві, тому варто застосовувати зрозумілі еквіваленти або додавати короткі пояснення. Наприклад, фраза «*The US Constitution provides for the impeachment of a president...*» – «Конституція США передбачає можливість імпічменту президента...». Тут додається слово «*можливість*», щоб пояснити, що йдеться саме про конституційну процедуру.

Перейдемо до **стилістичних особливостей** цієї статті. Вона містить у собі кілька характерних елементів, які визначають її тон і стиль подання інформації.

1. Офіційно-діловий стиль.

Даний медіатекст написаний в офіційно-діловому стилі, який використовується для передачі фактів і новинних повідомлень. У такому стилі використовуються чіткі, логічно структуровані речення без емоційних або суб'єктивних оцінок. Це в свою чергу дозволяє зберегти нейтральність тексту, властиву журналістським матеріалам.

Наприклад, речення «*In 43 of 50 US states, federal elections have already begun or will begin this month, either by mail-in voting or in-person ballots*», при перекладі звучить так – «*У 43 із 50 штатів США федеральні вибори вже розпочалися або розпочнуться цього місяця шляхом голосування поштою чи особистого голосування*». В даному випадку це чітке, фактологічне повідомлення, яке не містить емоційного забарвлення.

2. Риторичні питання.

У тексті використовуються риторичні питання, що сприяє активізації уваги читача до певних проблем або фактів. Наприклад, риторичне запитання журналіста: «*So if you are OK with Ukraine striking back, then why not let them strike back with your weapons?* », при перекладі звучить так, – «*Тож якщо ви згодні з тим, що Україна завдає удару у відповідь, то чому б не дозволити їм завдати удару у відповідь вашою зброєю?*». Дане питання акцентує свою увагу на

неоднозначній політичній ситуації, що важливо передати при перекладі на українську мову.

3. Порівняння та метафоричність.

Хоча текст здебільшого нейтральний, він містить деякі стилістичні засоби, такі як порівняння та метафори, щоб підкреслити певні аспекти чи характерні риси подій або осіб. Наприклад, у фразі «*Trump was full of praise for Zelensky, saying that the Ukrainian president was like 'a piece of steel' during Trump's first impeachment*» використовується порівняння «*like a piece of steel*», що створює образ стійкості та непохитності Зеленського [42].

4. Евфемізми та політкоректність.

У статті використовується політкоректна мова та евфемізми для опису делікатних тем або конфліктних ситуацій. Це типово для новинних текстів, щоб уникати надмірної емоційності чи упередженості. Наприклад, у цій фразі «*...providing the resources for the special military operation, and support for families of those participating in the special military operation...*» використовується евфемізм «*special military operation*», який є офіційним терміном російського уряду для війни в Україні.

Сутність викладеного вище зводиться до того, що дана стаття поєднує у собі офіційно-діловий стиль з фактологічною подачею, використанням цитат, порівнянь та евфемізмів, щоб створити об'єктивний, але водночас насичений та інформаційний текст.

Висновки до розділу 2

1. Ми здійснили аналіз лексико-семантичних особливостей англійськомовних та україномовних медіатекстів та можемо зробити такі висновки.

2. Було проаналізовано лексичні та семантичні характеристики україномовних новинних видань. У ході нашого дослідження, ми з'ясували, що для мови преси характерне активне використання воєнно-політичної лексики, запозичень та написання тексту в офіційно-діловому стилі. Дуже важливим

аспектом при створенні такого медіатексту є дотримання перекладацької точності та пошук відповідних еквівалентів.

3. Схарактеризувавши особливості англомовних інтернет-видань «Kyiv Post» та «The Ukrainian Weekly», ми можемо виокремити кілька ключових аспектів. Однією з основних особливостей є використання спеціальної військової термінології, яка може мати різні національні відповідники при перекладі. Також, тут варто зазначити, що для англомовних медіатекстів характерна офіційність і нейтральність, тоді як для українського медіатексту властива емоційність та експресивність через наголошення на складності військово-політичного стану у державі.

4. Зроблено детальний аналіз даних інтернет-видання, де було виявлено деякі відмінності між ними. В англомовних газетах часто використовуються нейтральні або «згладжені» терміни для опису міжнародних конфліктів, тоді як в україномовних новинних текстах переважають різкі та конкретні висловлювання й чітко окреслена позиція щодо політики країни-агресора.

5. Класифіковано україномовний та англійськомовний медіадискурс є частиною публіцистичного стилю та відображає суспільно-політичні події, які спрямовані на формування певного уявлення в аудиторії про поточну ситуацію.

6. Було визначено, що лексико-семантичні особливості воєнних медіатекстів значною мірою визначаються як загальними принципами новинного жанру, так і специфікою національних контекстів, що впливають на вибір лексики, стилістичні засоби і тональність повідомлень. Це підкреслює важливість лінгвістичного та культурного підходу до аналізу подібних текстів.

РОЗДІЛ 3. ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ КОНТЕКСТ ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНОМОВНИХ МЕДІАТЕКСТІВ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

3.1. Перекладацькі трансформації та їх класифікація

У нашій роботі ми здійснюємо дослідження перекладацького аспекту трансформацій на лексико-семантичному та синтаксичному рівнях, адже вони є багатими на різноманітні шляхи передачі інформації під час перекладу.

На сьогоднішній день, розвиток мовознавчої та перекладознавчої науки не дає єдиного та загальноприйнятого визначення поняттю «перекладацькі трансформації». Так, українська мовознавиця О. Селіванова зазначає, що перекладацькі трансформації, – «це перетворення, модифікація форми, або змісту і форми, зокрема, з метою збереження відповідності комунікативного впливу на адресатів оригіналу й перекладного тексту» [32, с. 456].

В той же час, Т. Кияк, А. Науменко та О. Огуй окреслюють перекладацьку трансформацію як таку, що реалізується в тексті за допомогою певних засобів (особливих прийомів щодо визначення мовних засобів, необхідних для адекватного перекладу), які допомагають зберегти елементи авторського стилю при адекватному відтворенні змісту тексту перекладу [23, с. 494].

Відповідно до праць В. Карабана, «перекладацькі лексичні трансформації це різного роду зміни лексичних елементів мови оригіналу під час перекладу з метою адекватної передачі їх семантичних, стилістичних і прагматичних характеристик із врахуванням норм мови перекладу та мовленнєвих традицій культури мови перекладу». Науковець наводить класифікацію перекладацьких трансформацій: конкретизація; генералізація; додавання; вилучення; заміна однієї частини мови на іншу частину мови; перестановка слів [22].

Ми також погоджуємося з думкою, що прийомом перекладу вважається будь-яка дія, яка допомагає в передачі інформації. При цьому метод і прийом походять із способу перекладу, де прийом вирішує конкретні завдання та труднощі під час перекладу, а метод є системою прийомів, які разом формують спосіб перекладу.

Під час аналізу текстів Стратегії національної безпеки США та Національної військової стратегії США було виявлено такі воєнно-політичні лексичні трансформації, що використовуються в їхньому перекладі: лексико-семантичні (дослівний переклад, конкретизація, модуляція, калькування, еквівалентна заміна, компенсація, аббревіація, деаббревіація, експлікація, генералізація, антонімічний переклад та транскрибування), граматичні (вилучення та додавання слів), синтаксичні (перестановка, нульова трансформація, заміна членів речення, компресія і декомпресія).

Нижче наведена діаграма відомих перекладацьких трансформацій, які використовувалися під час перекладу матеріалів дослідження та їх відносне співвідношення представлена на рисунку 1.

Рис. 1. Діаграма з відсотковим співвідношенням перекладацьких трансформацій воєнно-політичної лексики

Серед наявних на сьогодні перекладацьких трансформацій можемо виокремити класифікацію таких мовознавців, як Є. Бабенко, Н. Білоус та С. Амеліна. Вони класифікували їх у чотири категорії: граматичні (морфологічні та синтаксичні); лексичні; стилістичні та комплексні. Розглянемо більш детально кожену із них, беручи приклади із новин на сайті інтернет-видань «Kyiv Post», «Укрінформ», «Ukrainska pravda» та «Ukrainian Weekly» [40; 42; 43].

Граматичні трансформації.

Це зміни у граматичних структурах для узгодження з нормами цільової мови при здійсненні перекладу. Граматичні трансформації мають кілька видів:

Модуляція. Модуляція являє собою зміну точки зору або логічної структури висловлювань у перекладі. Наприклад: «*The ceasefire was not respected*» – «Перемир'я було порушено» (Зміна на стверджувальну конструкцію замість негативної), або «*The offensive was launched*» – «Був розпочатий наступ» (Зміна активної структури на пасивну, що властиве вживанню в українській мові).

Компенсація. Цей прийом використовується, коли неможливо передати стилістичний елемент у тому ж місці тексту, де він є в оригіналі, тому цей елемент вводиться в іншому місці тексту. Наприклад: «*The general was known for his iron will and relentless strategy*» – «Генерал був відомий своєю непохитною волею і жорстокою стратегією, яку він безжально втілював». При перекладі виразу «*iron will*» було використано досить точний відповідник «непохитна воля», але для компенсації втраченого образного значення слова «*relentless*», що передає значення «невтомний» або «безжальний» і в українському варіанті перекладу додано «яку він втілював безжально». Це дозволяє зберегти стиль і тон оригіналу, навіть якщо неможливо дослівно передати всі деталі у тому ж місці тексту.

Лексичні трансформації.

Ці трансформації стосуються вибору окремих слів чи фраз у перекладі. Їх поділяють на такі види:

Антонімічний переклад. Даний переклад передбачає заміну стверджувального висловлювання на заперечне, або навпаки, але при цьому зберігається зміст вихідної інформації. Наприклад: «*They did not win the battle*» – «Вони програли битву» (Замінено заперечення на ствердження з додаванням антоніму).

Калькування. Калькування являє собою відтворення морфемної або лексичної структури слова іншої мови. Наприклад: «*Peacekeeping forces*» –

«Миротворчі сили», або «No-fly zone» – «Зона забороненого для польотів простору».

Запозичення. Запозичення передбачає використання іншомовних слів або термінів у перекладі без змін або з мінімальною адаптацією. Наприклад: «*Ultimatum*» – «Ультиматум»; «*Blockade*» – «Блокада»; «*Alliance*» – «Альянс»; «*Embargo*» – «Ембарго».

Лексико-семантична заміна. Це заміна слова або фрази іншими лексичними одиницями. Наприклад: «*Boots on the ground*» – «Наземні війська» (Ідіома замінена конкретним терміном); «*Collateral damage*» – «Побічні втрати» (Заміна для більш м'якого передавання евфемістичного характеру оригіналу).

Стилістичні трансформації.

Експлікація або розширений переклад. Це прийом, коли оригінальний текст містить вираз, що є занадто стисненим або специфічним для культури оригіналу, і потребує пояснення в перекладі. Наприклад: «*The Pentagon issued a statement*» – «Міністерство оборони США опублікувало заяву». В даному випадку експлікація пояснює, що «Пентагон» є не просто будівлею, а символом Міністерства оборони США.

Конкретизація. Дана трансформація використовується для висловлення чіткого та конкретного поняття замість загальних виразів. Наприклад: «*In response to the escalating conflict, military personnel were deployed to the eastern border to strengthen defense positions and support local forces*» – «У відповідь на загострення конфлікту на східний кордон були направлені військовослужбовці для посилення оборонних позицій і підтримки місцевих сил». Фраза «*military personnel*» перекладена як «військовослужбовці», що є конкретизацією, оскільки цей термін точніше визначає людей, які безпосередньо беруть участь у військових діях, на відміну від загального «персонал», яке може включати й інші категорії працівників.

Генералізація. Це процес узагальнення термінів при перекладі замість вживання конкретних та чітких висловів. Наприклад: «*Two F-16 fighter jets were*

deployed to patrol the area» – «Два бойові літаки були направлені для патрулювання території». У цьому прикладі «*Two F-16 fighter jets*» – це конкретна модель винищувачів, але в перекладі використовується загальніший термін «бойові літаки», оскільки в контексті українського медіатексту важливішим є підкреслення бойової функції, а не конкретної моделі літака. Загалом, генералізація допомагає зробити текст більш універсальним і зрозумілим, зосереджуючи увагу на основному змісті, а не на деталях, які можуть бути не настільки важливими для аудиторії.

Еліпс або скорочення. Еліпс використовується для опущення деяких частин речення або слів, коли вони можуть бути зрозумілі з контексту, без втрати сенсу або стилю. Наприклад: «*The military leadership emphasized the need to strengthen air defense systems and improve operational readiness*» – «Військове керівництво наголосило на необхідності посилення ППО та підвищення бойової готовності». При здійсненні перекладу було пропущено слова «*systems*» та «*operational*», оскільки загальний зміст не змінюється, а їх використання не додає додаткової інформації читачу.

Перестановка (трансформація структури). Перестановка зазвичай використовується для зміни порядку слів або речень для відповідності стилю цільової мови. Наприклад: «*In 2022, during the conflict, numerous diplomatic efforts were made*» – «Під час конфлікту в 2022 році було здійснено численні дипломатичні зусилля». Така зміна структури речення використовується для забезпечення природності звучання в українській мові.

Вилучення. Ця перекладацька трансформація передбачає усунення окремих елементів тексту оригіналу, які не є суттєвими для передачі основного змісту або не відповідають стилю чи культурним нормам мови перекладу. Вилучення може бути використане в тому випадку, якщо деякий компонент втрачає своє значення в перекладі або має надлишкове значення. Наприклад: «*The president made a strong and unequivocal statement during the press conference, emphasizing the country's unwavering commitment to its defense strategy*» – «Президент зробив рішучу заяву під час пресконференції, підкресливши

непохитну відданість країни своїй оборонній стратегії». У перекладі було застосовано вилучення фрази «*strong and unequivocal*», адже в українській мові слово «*рішучу*» є відповідником обох слів. Зокрема, додавання таких слів, як «*сильної*» або «*однозначної*» заяви було б зайвим через надмірну стилістичну надлишковість. Ця трансформація ілюструє нам те, як за допомогою таких прийомів можна зробити текст лаконічнішим і водночас зберегти його зміст, не пропускаючи важливої інформації чи фактів.

Членування речень. Ми вияснили, що ця трансформація застосовується перекладачами для кращого сприйняття або адаптації тексту до потенційної аудиторії, відповідно до норм та вимог цільової мови. Тобто, одне складне речення перетворюється у кілька простих для кращого сприймання тексту.

Дослівний переклад. Ця техніка перекладу використовується тоді, коли кожне слово або фраза у тексті перекладається без змін у структурі або лексичному наповненні. Він може бути чітким та зрозумілим, проте не транслювати усіх стилістичних, контекстуальних чи національно-культурних елементів і може неприродньо звучати для потенційної аудиторії. Наведемо приклад: «*The president expressed deep concern about the ongoing conflict and called for immediate international intervention*» – «*Президент виразив глибоке занепокоєння про поточний конфлікт і закликав до негайної міжнародної інтервенції*». В даному випадку, слово «*expressed*» перекладено як «*виразив*», що є дослівним відповідником в англійській мові, проте для української аудиторії природніше звучало б слово «*висловив*». Варто також зазначити про фразу «*ongoing conflict*». Вона перекладена як «*поточний конфлікт*», але в українському контексті слід було б використати «*триваючий конфлікт*». «*Called for immediate intervention*» перекладено як «*Закликав до негайної міжнародної інтервенції*». Хоча це й дослівний переклад, проте слово «*інтервенція*» часто викликає негативні асоціації, тому було б краще написати «*міжнародне втручання*» або «*міжнародна допомога*».

Таким чином, враховуючи наш аналіз, ми можемо зазначити, що перекладацькі трансформації мають різний характер та свої особливості, які варто враховувати при їх застосуванні.

3.2. Типологія граматичних трансформацій при відтворенні новинних текстів українських медіа англійською мовою

Поняття «*граматична трансформація*» в перекладознавстві має декілька трактувань. Її суть полягає у зміні граматичної структури тексту оригіналу для адекватної передачі змісту в мові перекладу. Це в свою чергу дозволяє уникнути буквального перекладу та забезпечити відповідність нормам цільової мови.

Різні дослідники, такі як А. Швейцер, А. Мамрак та В. Карабан, пропонують свої визначення граматичної трансформації. За визначенням А. Швейцера, граматичні трансформації передбачають перебудову речення, але без втрати його основного значення [37]. В. Карабан у свою чергу підкреслює, що адекватний переклад тексту неможливий без глибокого розуміння граматики вихідного тексту та вміння правильно конструювати речення в мові перекладу [22]. Отже, враховуючи проаналізовані визначення, можна охарактеризувати граматичні трансформації, як метод зміни граматичної структури речення або його елементів для досягнення природного та точного відтворення змісту оригіналу у перекладі. Цей прийом передбачає адаптацію форм слів (наприклад, число, рід, відмінок), або зміну часових форм для правильної передачі часу в цільовій мові. Необхідність трансформації полягає у збереженні логічності, послідовності та зрозумілості перекладу, беручи до уваги граматичні особливості обох мов.

Причини застосування граматичних трансформацій різноманітні, вони можуть бути пов'язані з об'єктивними факторами, такими як культурні відмінності та різні граматичні системи мов, а також суб'єктивними, наприклад обмеженим часом для усного перекладу чи особистим стилем перекладача. Граматичні трансформації поділяють на два типи: стійкі, які виникають

регулярно через систематичні відмінності між мовами та контекстуальні, що визначається конкретним контекстом перекладу.

В. Карабан поділяє перекладацькі трансформації на п'ять типів: перестановку, заміну, додавання, опущення, та антонімічний переклад.

Розглянемо ці трансформації на прикладах українських новинних медіатекстів, таких як «*Kyiv Post*» та «*Укрінформ*».

Перестановка або транспозиція - це зміна порядку слів або елементів речення щоб воно звучало природніше в цільовій мові. Цей прийом широко використовується при перекладі англійськомовної публіцистики українською мовою. Основними причинами цього є відмінності між англійськими та українськими синтаксичними системами та правилами їх поєднання. На відміну від української мови, в англійській мові прямий порядок слів є більш типовим. Це означає, що підмет зазвичай стоїть на початку речення, а присудок відразу за ним. Другорядні члени речення, такі як обставини часу, місця, причини чи мети найчастіше розташовується в кінці. Зокрема, в українській мові порядок слів більш гнучкий і часто другорядні члени речення з'являються на першому плані.

Наприклад: «*Окуповані території на півдні країни продовжують звільнятися Збройними силами України*» – «*The Armed Forces of Ukraine continue to liberate the occupied territories in the south of the country*» [45]. У цьому випадку в українському реченні порядок слів є природним, але при перекладі на англійську необхідно змінити порядок слів для кращого звучання, а саме «*Збройні сили України*» стало «*The Armed Forces of Ukraine*» на початку речення оскільки англійська віддає перевагу підмету на початку речення.

Наведемо іще один приклад: «*Військові США надали Конгресу список озброєння, яке допоможе Україні у війні*». При перекладі на англійську речення буде звучати так: «*The U.S. military provided Congress with a list of weapons that will help Ukraine in the war*» [3]. В даному випадку відбувається транспозиція при перекладі словосполучення «*Військові США*» на «*The U.S. military*», що є природнішим варіантом для англійської мови.

Заміна є одним із найчастіше використовуваних багатофункціональних видів перекладацьких трансформацій. Під час цього процесу можуть змінюватися різні граматичні елементи: форми слів, частини мови, структури речень, типи синтаксичних зв'язків, тощо. Наведемо приклад: «Британія запровадила санкції проти Росії за використання хімічної зброї в Україні» [2]. В українському варіанті «хімічної зброї» є складеним іменником, тоді як в англійському перекладі використано повний термін «*chemical weapons*» (хімічна зброя), де «*weapons*» є окремим іменником, а «*chemical*» – прикметником, що уточнює його. «Запровадила» в українській мові – це дієслово минулого часу у формі жіночого роду, а в англійському «*imposed*» – просто дієслово минулого часу без гендерної специфікації, що є типовим для англійської мови. В англійському перекладі також додано присвійний займенник «*its*» перед «*use of chemical weapons*», чого немає в оригіналі. Це необхідно для підкреслення власності дії в англійському контексті.

Наведемо ще один приклад використання заміни: «Зеленський запровадив санкції проти ворожого виробництва та зрадників України» – «*Zelensky imposed sanctions on hostile production and traitors of Ukraine*» [4]. В українському варіанті фраза «ворожого виробництва» вказує на відношення, яке в англійському перекладі передано словом «*hostile*». Це заміна, оскільки англійське слово є прикметником, що описує слово «*production*» (виробництво) і робить його більш конкретним. Слово «зрадників» в українському реченні є іменники у родовому відмінку множини, а в англійському перекладі використано «*traitors*» без зміни відмінка. Це показує, що в англійській мові не потрібно змінювати форму слова, щоб вказати на множину. При здійсненні перекладу зберігається загальна структура речення, однак порядок слів може бути трохи змінений для досягнення більш природного звучання в англійській мові. Даний приклад демонструє як заміна певних елементів може покращити зрозумілість і звучання тексту в англійському перекладі.

Додаванням називають граматичну трансформацію, в результаті якої в перекладі збільшується кількість слів, форм слів, або членів речення. Це явище

відбувається перш за все через відсутність певних граматичних структур у мові перекладу, під час передачі англійських багатозначних дієслів, а також при адаптації словосполучення, щоб відповідати нормам цільової мови. Додавання у перекладі допомагає зберегти зміст і звучання оригіналу, роблячи його більш природним і зрозумілим для носіїв цільової мови. Більш того, цей процес вимагає від перекладача глибокого знання як вихідної, так і цільової мови, а також знання культурних та національних особливостей, щоб ефективно адаптувати текст до аудиторії. Отож, розглянемо декілька прикладів використання цієї трансформації при перекладі україномовного новинного медіатексту на англійську мову.

«Німеччина реалізує цьогогоріч 50 проєктів військової допомоги Україні» – «Germany is set to implement 50 military aid projects for Ukraine this year». У перекладі додано фразу *«is set to»*, що вказує на запланованість або майбутній намір, оскільки в англійській мові така конструкція робить речення більш звичним для цільової аудиторії [12].

«Німеччина зможе реалізувати 50 проєктів військової допомоги Україні до кінця року на загальну суму 1,4 млрд євро» – «Germany will be able to implement 50 military aid projects for Ukraine by the end of the year, with a total budget of € 1.4 billion». При здійсненні перекладу, ми застосували трансформацію та додали словосполучення *«with a total budget of»*, яке допомагає підкреслити, що сума є бюджетом проєктів, що в свою чергу робить переклад більш інформативним з точки зору англійської мови [12].

«Про це заявив начальник спеціального штабу по Україні в Міністерстві оборони ФРН генерал-майор Крістіан Фройдінг» – «This was stated by Major Christian Freuding, head of the special task force for Ukraine in the German Ministry of Defense». В даному випадку, ми додали фразу *«head of the special task force for Ukraine»*, яка уточнює роль К. Фройдінга та підсилює контекст для сприйняття англомовною аудиторією, оскільки така інформація може бути незрозумілою без пояснення [6].

Власне, у кожному із цих прикладів було використано перекладацьку трансформацію «додавання» для точнішого відображення значення та адаптації перекладу до норм англійської мови, зокрема в контексті воєнно-політичних новин.

Опущення. Це одна із найбільш відомих перекладацьких трансформацій, яка полягає у вилученні з перекладу певного елемента вихідного тексту (слова, словосполучення, речення) без суттєвих втрат для загального змісту. Ми визначили, що даний прийом використовується для адаптації тексту до норм і вимог мови перекладу з метою збереження стилістичної єдності та уникнення надмірної деталізації. Опущення використовують коли йдеться про культурні відмінності в мові перекладу, які є надто специфічними для розуміння цільової аудиторії. Більш того, його використовують для досягнення стилістичної лаконічності та уникнення громістких конструкцій, роблячи вихідний текст більш стислим та зрозумілим. Щодо граматичної структури вихідного тексту, то опущення може використовуватися коли немає аналогів у мові перекладу, або коли контекст перекладу дозволяє опустити певний елемент без втрати загального сенсу.

Загалом, існує три види опущення. **Перший вид** опущення слів є найпоширенішим. Зазвичай він включає в себе зайві слова, артиклі, сполучники, які не несуть основного смислового навантаження. **Другий вид** – опущення словосполучень. Опускаються стійкі фрази, фразеологізми, які не мають точного відповідника в мові перекладу або є занадто довгими. **Третій вид** використовується для опущення речень, які містять надмірну деталізацію, яка не є суттєвою для розуміння загального змісту тексту. Наведемо приклади:

«Росія планує урізати важливі витрати для фінансування війни проти України» – «Russia plans to cut significant expenditures to fund the war» [7].

Фраза *«проти України»* була опущена, оскільки в контексті англійської мови аудиторії зрозуміло про яку війну йдеться. Як наслідок, це робить речення більш лаконічним не втрачаючи основного змісту тексту.

«Про це повідомляє Міністерство оборони Великої Британії» – «*The UK's Ministry of Defence reports this*». Словосполучення «про це» в англійському перекладі може бути зайвим тому, що структура англійського речення дозволяє почати з підмета без втрати основного змісту.

«Майже напевно посилить інфляційний тиск, який залишається ключовою проблемою оскільки рівень інфляції в серпні 2024 року становив близько 9%» – «*This will likely exacerbate inflationary pressure, a key issue as inflation was around 9% in August*». Фраза «майже напевно» скорочена до «*likely*» якого достатньо для передачі ймовірності у тексті. Окрім того, ми опустили повторне наголошення на «*який залишається ключовою проблемою*» та замінили на «*a key issue*» щоб уникнути надлишковості в основному змісті.

Антонімічний переклад. Відомо, що ця перекладацька трансформація змінює форму виразу на протилежну (позитивно на негативну або навпаки), однак основний зміст залишається незмінним. За словами В. І. Карабана, термін «*антонімічний переклад*» не є повністю точним, оскільки переклад не полягає у використанні антонімів, а радше у формальній зміні на протилежне значення, тому більш правильним є назва «*формальна негативація*» [21].

В. І. Карабан класифікує антонімічний переклад на три види: *позитивацію, негативацію та анулювання компонентів* [22, с. 291].

Негативація – це зміна нейтрального або позитивного слова на його негативну форму зазвичай з використанням префікса «*не-*» або частки «*не*». Наприклад, англійське слово «*to continue*» може бути перекладене, як «*не зупинятися*», «*small*» – як невеликий. У воєнно-політичних текстах це часто зустрічається при перекладі ситуацій, де певна дія або стан відбувається, проте не акцентується на відсутності якогось елемента.

«Зустріч лідерів Великої Британії, США, Франції, ФРН, яка була запланована безпосередньо перед зустріччю у форматі «Рамштайн» 12 жовтня, скасували» – «*The meeting of the leaders of the UK, the US, France and Germany, which was scheduled just before the «Ramstein» meeting on October 12,*

will not take place». При перекладі слова «скасували» було використано фразу «*will not take place*», що є негативною формою дієслова «*to take place*» [6].

«Урядовий речник нагадав, що США залишаються найбільшим «донором» України, а Німеччина – другим, тож Україна може далі покладатися на своїх партнерів.» – «*The government spokesperson reminded that the US remains the largest donor to Ukraine and Germany is second, so Ukraine will not be left without support from its partners*». Перекладаючи це речення ми замінили фразу «*може покладатися*» на «*will not be left without support*», підкреслюючи заперечення можливості втрати підтримки [42].

«Зустрічі на рівні голів держав і урядів не відбудеться» – «*The meeting at the level of heads of state and government will not occur*». У цьому прикладі ми переклали вираз «*не відбудеться*» як «*will not occur*», що є формою заперечення [8].

Позитивацією називають перекладацьку трансформацію, при якій слово або словосполучення з негативною семантикою в оригіналі замінюється на слово або фразу без явно вираженого негативного контексту. Це означає, що під час перекладу негативна частина або форма заперечення в оригіналі, перетворюється на конструкції без заперечення, але при цьому загальне значення змісту не змінюється.

До **характерних рис позитивації** можемо віднести такі фактори, як: *заміна негативної форми на стверджувальну, щоб зробити переклад природнішим для аудиторії або для уникнення подвійних заперечень; зберігання змісту значення, навіть якщо граматична конструкція змінюється зі стверджувальної на негативну або навпаки, та полегшення розуміння тексту, особливо у випадках коли використання негативною формою може бути складним або неприродним для читача цільової мови. Наведемо кілька прикладів:*

«Зустріч не відбудеться» – «*The meeting has been cancelled*». При перекладі даного речення словосполучення «*не відбудеться*» трансформується в «*has been cancelled*» без використання заперечення [42].

«Скасовані всі зустрічі, які мали бути» – «*All planned meetings have been cancelled*». Застосовуючи дану трансформацію, фраза «мали бути» в перекладі перетворюється на «*planned meetings*», що зберігає зміст без заперечення [42].

«Не можна не визначити важливість підтримки партнерів» – «*The importance of partner support must be recognised*». Двічі заперечувальна конструкція «не можна не визнати» замінена позитивною фразою «*must be recognized*».

«Вони борються за свою свободу, суверенітет і територіальну цілісність» — «*They are fighting and dying to defend their freedom, sovereignty, and territorial integrity*». У цьому випадку англійське слово «*dying*» (гинути) має негативний відтінок, який вказує на втрати під час війни. В українському перекладі цей елемент опущено, щоб зосередитися на позитивному аспекті боротьби за свободу, суверенітет і територіальну цілісність, які є важливими цінностями для України. Цей підхід допомагає підкреслити героїзм та прагнення до незалежності, уникаючи акценту на негативних аспектах, таких як смерть.

Анулювання компонентів – це ще один вид граматичної трансформації, що полягає у взаємному скасуванні двох протилежних за значенням компонентів у реченні. В результаті, утворюється більш стисла і зрозуміла форма висловлювання без зміни смислового змісту.

Замість того, щоб зберігати обидва елементи, що мають негативний та позитивний смислові компоненти, вони «анулюються», створюючи нейтральну або позитивну конструкцію.

Особливостями цієї трансформації, називають: спрощення тексту, усунення непрямих значень та здатність зробити переклад більш логічним та природним у цільовій мові.

Ми дослідили, що анулювання компонентів найчастіше зустрічається у таких випадках:

Негативні конструкції з подвійним запереченням: «*Він не міг не помітити зростання напруги на фронті*» – «*He could not fail to notice the growing tension on the front line*». В оригіналі українська фраза містить подвійне

заперечення – «не міг не помітити», що в англійській мові передано як «*could not fail to notice*». Це не буквально позитивна форма, але вона зберігає значення впевненості в тому, що дія відбулася, водночас використовуючи непряме заперечення.

«Не можна не визнати важливість підтримки партнерів» – «*It is impossible to deny the importance of partner support*». У наведеному нами прикладі, подвійне заперечення «не можна не визнати» замінюється англійською фразою «*impossible to deny*», яка спрощує сприйняття без зміни змісту. Подвійне заперечення надає підсилюючий ефект в оригіналі, але в англійському перекладі воно замінено на чітке висловлювання [40].

Анулювання заперечень: «Це не було неможливим зробити» – «*It was possible to make*». В даному випадку, подвійне заперечення «не було неможливим» анулюється в англійській фразі «*it was possible*», що значно спрощує структуру речення і робить його зрозумілішим при перекладі. Цей приклад є яскравим відображенням того, коли два негативних компоненти в українському тексті створюють позитивний висновок при перекладі на іноземну мову [40].

«Не можна не згадати про вплив цього рішення на економіку» – «*We must mention the impact of this decision on the economy*». Заперечення «не можна не згадати» перетворюється на стверджувальне «*we must mention*», яке анулює обидва заперечувальні елементи та робить фразу більш простою і прямою [40].

Зрештою, усі приклади демонструють нам те, як подвійні заперечення та анулювання негативних компонентів допомагають спростити текст та зробити його більш зрозумілим в іншій мові, без втрати загального змісту тексту.

Це особливо актуально у воєнно-політичних текстах, де кожне слово може мати вагу у формуванні міжнародної громадської думки.

3.3. Застосування перекладацьких трансформацій для збереження прагматичних функцій при перекладі текстів англомовного медіа-дискурсу

Проблематику прагматики знакових систем, зокрема мовних, уперше порушив американський філософ Ч. С. Пірс наприкінці XIX століття. За його теорією, процес пізнання відбувається через сворення та інтерпритацію знаків, передусім мовних. Власне кажучи, термін «прагматика» було запроваджено іншим американським філософом та лінгвістом — Ч. Моррісом, який визначав прагматику як одну з галузей семіотики, яка досліджує зв'язок між знаками та їхніми інтерпретаторами.

Традиційно прагматичний аспект перекладу розглядається з трьох точок зору: 1) з точки зору передання прагматичних значень слів оригінального тексту; 2) прагматика перекладу розуміється як прагматичне завдання конкретного перекладацького процесу; 3) ставиться вимога до прагматичної адаптації перекладу, щоб забезпечити однаковий комунікативний ефект в оригіналі та вихідному тексті.

Досліджуючи даний переклад, ми хочемо зазначити, що співвідношення між прагматикою оригіналу та його перекладом може бути різним, і прагматична адекватність перекладу не завжди криється у збереженні прагматики тексту оригіналу. Німецький лінгвіст А. Нойберт вважав прагматику одним із ключових аспектів теорії перекладу. У своїй роботі *«Прагматичні аспекти перекладу»* він стверджував, що адекватний переклад повинен зберігати прагматичну складову оригіналу, оскільки ані граматичні, ані семантичні особливості тексту не визначають його як переклад [27]. Нойберт зазначав, що переклад із прагматичної точки зору, полягає у встановленні зв'язків між мовознавцями вихідної та цільової мов, а не просто між текстами.

Варто зазначити, що лінгвіст виокремлював аудиторію перекладу як важливий фактор і пропонував класифікації текстів за типами прагматичних відносин. Він виділив чотири типи текстів: 1) ті, що відповідають інтересам як вихідної так і цільової аудиторії (наприклад, рекламні оголошення); 2) ті, що

враховують специфічні інтереси вихідної аудиторії (наприклад, ЗМІ або законодавчі тексти); 3) художня література, яка відображає національні і загальнолюдські цінності; 4) адаптовані тексти для іншомовних аудиторій (наприклад, навчальні матеріали) [21].

З іншого боку, А Швейцер, досліджуючи програми проблеми адекватності та еквівалентності перекладу, розглядав модель динамічної еквівалентності Ю. Найди. Вона передбачає два етапи: створення і сприйняття вихідного тексту, а також сприйняття перекладеного тексту. Швейцер підкреслює важливість реакції реципієнта на перекладений текст, оскільки саме вона визначає успішність комунікації [37]. Таким чином, прагматичний аспект перекладу є важливим для досягнення комунікативного ефекту і перекладачі повинні враховувати як прагматичні установки тексту, так і наміри автора.

Наступним кроком, розглянемо приклади застосування перекладацьких трансформацій для збереження прагматичних функцій при перекладі текстів воєнно-політичного англомовного дискурсу.

Воєнно-політичний медіа-дискурс характеризується низкою контекстуальних факторів, які впливають на процес перекладу. Це, зокрема, специфічна термінологія, ідеологічне забарвлення, емоційно-оцінна лексика, культурні та історичні референції. Для адекватного перекладу важливо враховувати ці особливості та обирати відповідні перекладацькі стратегії, спрямовані на збереження прагматичної спрямованості тексту.

Англомовні воєнно-політичні тексти виконують низку **прагматичних функцій**, зокрема, інформативну, експресивну, впливову, ідеологічну. Вони можуть служити для надання фактичної інформації, вираження авторської позиції, переконання читача, пропаганди певних ідеологічних установок. Під час перекладу ключовим є збереження цих прагматичних функцій, що досягається через застосування відповідних перекладацьких трансформацій [37].

Концепція перекладацьких трансформацій. Перекладацькі трансформації є ключовим інструментом у практиці перекладу. Вони являють собою різноманітні лексичні, граматичні, стилістичні та інші зміни, що

дозволяють досягти адекватності та еквівалентності при передачі змісту оригінального тексту мовою перекладу. Застосування перекладацьких трансформацій набуває особливої ваги під час перекладу текстів з вираженою прагматичною спрямованістю, таких як воєнно-політичні медіа-матеріали.

Воєнно-політичні тексти зазвичай виконують такі прагматичні функції: інформування (передача фактів, даних, оцінок щодо військової та політичної ситуації); переконання (плив на думку аудиторії, формування певної позиції щодо подій); мотивація (заохочення до певних дій, мобілізація ресурсів); демонстрація сили (підкреслення військової міці та готовності до захисту); створення іміджу (формування позитивного образу країни, лідера тощо) [26].

Більш того, при перекладі воєнно-політичних текстів застосовується широкий спектр перекладацьких трансформацій. Серед них: **лексичні трансформації**: конкретизація, генералізація, модуляція, компенсація; **граматичні трансформації**: перестановка, заміна, додавання, опущення; **стилістичні трансформації**: експлікація, імплікація, метафоричні заміни [22].

Вибір конкретних трансформацій визначається необхідністю збереження прагматичної спрямованості оригінального тексту. Наведемо приклади з новинних інтернет-видань: «Kyiv Post» та «The Ukrainian Weekly».

Конкретизація. «The enemy forces suffered heavy losses» – «*Ворог зазнав значних втрат у живій силі та техніці*». Ця трансформація дозволяє уточнити масштаби втрат, зробити повідомлення більш переконливим.

Генералізація. «The Ukrainian army repelled several attacks» – «*Збройні сили України успішно відбили ворожі атаки*». В даному прикладі, генералізація дозволяє узагальнити інформацію, підкреслити загальний настрій та наштотувати аудиторію на певні висновки [40].

Модуляція. «The negotiations were difficult» – «*Переговори були непростими, але конструктивними*». У цьому прикладі, ми хочемо показати, як модуляція дозволяє змінити емоційне забарвлення висловлювання, пом'якшити або посилити його вплив на потенційну аудиторію [43].

Компенсація. *«The president called for unity»* – «Президент закликав усіх об'єднатися навколо держави в цей складний час». Дана перекладацька трансформація дозволяє зберегти прагматичні аспекти тексту та додати додаткові елементи, які відсутні в оригіналі, але актуальні в контексті цільової аудиторії [40].

Аналізуючи різні воєнні медіатексти, ми помітили використання різних трансформацій для досягнення збереження певних прагматичних цілей перекладу. Наприклад, для мобілізації населення часто використовується генералізація та емоційна модуляція. У військових звітах також часто використовується конкретизація для підтвердження успіхів власної армії та знецінення сил противника. Зокрема, новинно-політичні ЗМІ використовують різноманітні перекладацькі трансформації для маніпулювання громадською думкою та підкреслення певної точки зору.

Перестановка. *«The agreement was signed by both sides»* – «Обидві сторони підписали угоду». В українській мові більш природно ставити дієслово на друге місце в реченні, особливо у формальних текстах. Переставляючи підмет і присудок місцями, ми підкреслюємо факт підписання угоди [40].

Заміна. *«The military operation was a success»* – «Військова операція увінчалася успіхом». В даному випадку, використовуючи заміну слова *«success»* на словосполучення *«увінчалася успіхом»* додає урочистості до контексту та підкреслює важливість досягнутого результату [43].

Додавання. *«The talks broke down»* – «Переговори зайшли в глухий кут». Під час перекладу даної фрази, ми вирішили додати словосполучення *«зайшли в глухий кут»*, яке надає більш детальної інформації про результат переговорів і робить висловлювання більш образним [43].

Опущення. *«The meeting was held in a friendly atmosphere»* – «Переговори успішно відбулися». Опущення інформації про атмосферу зустрічі може бути доречним, якщо вона не є ключовою для розуміння основного змісту.

Комбінація трансформацій. Ця трансформація дуже часто використовується для досягнення адекватного перекладу. Наприклад, *«The*

military operation was a complete success» – «Військова операція мала повний успіх». При перекладі даного речення може бути застосована трансформація заміни: «мала повний успіх» замість «*was a complete success*», або ж опущення: «Військова операція успішно завершилася» [40].

Розглянемо також популярну у військово-політичних медіатекстах фразу: «*We must stand united in the face of this aggression*». Для збереження прагматичних функцій, ми можемо використати чотири варіанти трансформацій: 1) прямий переклад: «Ми маємо стояти єдиними перед лицем цієї агресії»; 2) заміна та модуляція: «Ми повинні згуртуватися, щоб протистояти цій навалі»; 3) перестановка та додавання: «В очікуванні цієї агресії, ми повинні продемонструвати нашу єдність». У першому варіанті перекладу, ми намагалися передати основний зміст тексту, проте він може звучати занадто формально для потенційної аудиторії. Другий варіант перекладу підсилює емоційне забарвлення і робить висловлювання більш доступним для розуміння читачу. Щодо третього варіанту, то він підкреслює готовність до відпору і може використовуватися в більш офіційному контексті.

Експлікація. Цей прийом часто використовується у воєнно-політичних текстах для роз'яснення складних та багатозначних термінів, а також для контекстуалізації подій, які можуть бути невідомими широкій аудиторії. Наприклад: «*The geopolitical landscape has shifted dramatically*» – «Геополітична ситуація в світі зазнала кардинальних змін». Експлікація терміна «*geopolitical landscape*» допомагає зрозуміти, що йдеться про глобальні зміни у розподілі сил та впливу.

Імплікація. Ця трансформація дозволяє підкреслити певні аспекти ситуації, не вдаючись у деталі або не називаючи їх прямо. Варто зазначити, що даний аспект може бути використаний для створення більш емоційного ефекту або для уникання прямих звинувачень. Наприклад: «*The recent events have raised tensions*» – «Останні події загострили ситуацію». В даному прикладі, ми можемо побачити, що імплікація не вказує конкретно, які саме події мали місце бути, але створює атмосферу напруженості та нестабільності [40].

Метафоричні заміни. Ця трансформація використовується для створення образних висловлювань, які запам'ятовуються та чинять емоційний вплив на аудиторію. Наведемо приклад: «*The sanctions are a double-edged sword*» – «Санкції – це двосічний меч». В даному прикладі доцільно використати метафору, яка підкреслює той факт, що санкції мають як позитивні, так і негативні наслідки [43].

Отже, при своренні перекладеного тексту перекладач або прагне зберегти прагматичний потенціал оригіналу, або робить так, щоб перекладений текст мав інший прагматичний потенціал, який може бути частково або повністю незалежним від вихідного. У цьому контексті перекладач сприймає свою роль у міжмовній комунікації по-різному: у одному випадку він виступає посередником, оцінюваним за точністю перекладу, а в іншому — активно впливає на сам комунікативний процес. Залежно від ситуації, перекладач обирає відповідний прагматичний підхід.

Кожне висловлювання створюється з метою досягнення певного комунікативного ефекту, тому прагматичний потенціал є важливою частиною змісту. У перекладеному тексті прагматика відіграє значну роль, і перекладач повинен враховувати вплив на реципієнта залежно від мети перекладу – чи то шляхом збереження прагматичного потенціалу оригіналу, чи його зміни. Саме тому дослідження прагматичних аспектів перекладу є одним із ключових завдань теорії перекладу.

3.4. Лексичні труднощі перекладу україномовних інтернет- видань на воєнну тематику

Тема лексичних труднощів перекладу україномовних інтернет-видань на воєнну тематику є надзвичайно актуальною, з огляду на специфіку і динамічність сучасної військової лексики. Однак, специфіка перекладу окремих жанрів досі залишається недостатньо вивченою. Дослідженнями цього аспекту займалися провідні науковці у галузі перекладознавства, серед них Я. Й. Рецкер, О. Д.

Швейцер, Є. В. Бреус та інші. Хоча військовий переклад має перспективи для розвитку, сьогодні відчувається нестача теоритичних та практичних досліджень.

Військова термінологія охоплює як вузькоспеціальні терміни, так і емоційно забарвлені вирази, що значно ускладнюють сам процес перекладу. Ця термінологія постійно змінюється через оновлення в армії, нову техніку і методи ведення бойових дій, а також вживання архаїзмів. Найбільші труднощі виникають при перекладі термінів, що відображають англійські реалії, які не мають аналогів в українській мові.

Варто зазначити, що після здобуття Україною незалежності, військова термінологія фактично не розвивалася, і навіть сьогодні існують певні неточності у номінації сучасних військових понять. Ця ситуація пояснюється епізодичним розвитком української військової терміносистеми, що підпорядковується «східній» тенденції, тобто використанню міжнародних запозичень. До основних шляхів розвитку української військової термінології є словотворення, фразотворчі моделі та запозичення.

У військових текстах основний акцент робиться на термінології, тому правильний переклад термінів відіграє важливу роль. Перекладач працює з різними типами військових матеріалів, включаючи публіцистику, політичні, наукові та технічні тексти, які насичені спеціальною військовою лексикою, стійкими фразами, скороченнями і умовними позначеннями. Більш того, особливості синтаксису таких текстів включають клішовані конструкції, стислість висловлювання та відсутність зайвих дієслівних форм, що підкреслює чіткість та лаконічність.

Все це пояснюється тим, що військовому перекладу притаманні такі ж основні принципи, способи та прийоми, що властиві перекладу в цілому. Однак, військову перекладу притаманні особливі риси пов'язані з особливостями стилю, лексики та граматики військових матеріалів. Виконуюючи такий переклад, важливо дотримуватися точності та адекватності перекладу, оскільки перекладений матеріал може слугувати основою для прийняття важливих рішень або розгортання військових дій.

Ще одним важливим завданням перекладача є передати стиль оригіналу та обрати відповідні лексико-семантичні засоби. Власне, стиль військових матеріалів не є повністю однорідним. Військові тексти перекладають або сухою офіційно-канцелярською мовою з використанням складних усталених конструкцій або з використанням звичайного публіцистичного стилю. Остання тенденція спостерігається при перекладі військових та військово-технічних матеріалів, призначених для широкого кола читачів. Це пов'язане з бажанням зробити складні технічні тексти більш доступними для більшості населення та нейтралізувати зайві специфічні терміни, оскільки вони можуть бути незрозумілі пересічному читачу. О. Синявський, в свою чергу виділяє **три основні групи** військової лексики:

- 1) військова термінологія;
- 2) військово-технічна термінологія;
- 3) емоційно-забарвлена військова лексика (сленг).

Правильний переклад військових матеріалів значною мірою залежить від правильності перекладу військових та військово-технічних термінів. Склад цієї термінології постійно змінюється: одні терміни зникають, інші змінюють своє значення, а ще більше з'являється нових термінів [33].

Військові терміни утворюються характерними для англійської мови способами словотворення:

1. Морфологічними, що включають в себе:

- a) афіксацію (*Sniper* від «*snipe*» + суфікс «*er*» – снайпер);
- b) словоскладання (*Warship* «*war* + *ship*» – військовий корабель);
- c) конверсію (*To bomb* – бомбити, від «*bomb*» – бомба);
- d) аббревіацію (*UAV (Unmanned Aerial Vehicle)* – безпілотний літальний апарат).

2. Лексико-семантичними способами:

- a) перенесення значень (*Tank* – з початку слово означало «резервуар», а потім стало позначати «броньовану машину»);

b) зміна значень слів (*Engagement* – спочатку означало «зобов'язання», а потім стало означати «військовий бій чи сутичку»);

c) розширення значень («*Satellite*» – першочергово означало супутника планети, тепер використовується для позначення будь-якого об'єкта, що обертається на орбіті, включаючи військові супутники);

d) звуження значення («*Destroyer*» – від загального значення «руйнівник» до конкретного типу військового корабля);

e) шляхом запозичення з інших мов (*Kamikaze* (з японської) – самогубний пілот); *Sapper* – (від французької «*sapeur*» – інженер, що займається підіривними роботами)) [44].

Тому така насиченість термінами військових текстів вимагає від перекладача знання не тільки іноземної військової термінології, але ще й пошук українського відповідника. Тому такі прийоми, як синонімічний переклад, описовий переклад, використовуються тільки тоді, коли в мові немає відповідного терміну.

Основний спосіб перекладу термінів відбувається за допомогою лексичного еквівалента [26]. **Еквівалентом** називають лексичний відповідник, який точно збігається зі значенням конкретного слова. За складністю перекладу військові терміни можна поділити **на три групи**:

1. Терміни, що позначають реалії іноземної дійсності, які мають українські відповідники. Такі терміни легко перекладаються завдяки наявності усталених еквівалентів: а) використання термінів схожих за звучанням (*навігація* – *navigation*; *радар* – *radar*); б) українські еквіваленти, форма яких не пов'язана з англійською (*crew* – *екіпаж*; *reconnaissance* – *розвідка*); с) багатокomпонентні терміни (*armored vehicle* – *броньована техніка*; *strategic command* – *стратегічне командування*); d) переклад з деякими змінами у компонентах (*combined operations* – *спільні операції*).
2. Терміни, що позначають іноземні реалії, відсутні в Україні, але мають загальноприйняті еквіваленти. У такому випадку, вони перекладаються

шляком пошуку аналогів, наприклад: *Marine Corps* – Корпус морської піхоти; *Homeland Security* – Міністерство внутрішньої безпеки.

3. Терміни, що позначають специфічні реалії іноземної дійсності, які відсутні в українському контексті і не мають прямих відповідників. Переклад таких термінів часто викликає найбільші труднощі: 1) описовий переклад (*dogfight* – повітряний бій на малих висотах); 2) дослівний переклад (*chain of command* – ланцюг командування); 3) транслітерація та дослівний переклад (*sergeant major* – сержант-майор; *brigade commander* – бригадний командир).

Під час нашого дослідження, ми також виявили, що досить поширеними також є труднощі при перекладі текстів військової тематики при позначенні військових звань та рангів, що відрізняються, наприклад, у термінології різних організацій: *сержант* – *sergeant* – *staff sergeant*; *лейтенант* – *lieutenant* – *second lieutenant*; *старший лейтенант* – *senior lieutenant* – *first lieutenant*; *генерал-майор* – *major general* – *brigadier general*; *генерал-лейтенант* – *lieutenant general* – *major general* [26].

Не меншої уваги під час усного чи письмового перекладу текстів військової тематики заслуговують різного роду аббревіатури та скорочення, які майже не мають відповідників у цільовій мові, а їх тлумачення займає значно більше ресурсу. Розглянемо цю тему більш детально у порівняльній таблиці на прикладі заголовків інтернет-видання «Kyiv Post»:

Заголовок статті	Абревіатури	Переклад на англійську мову	Примітки
«СБУ схопила агентів РФ, які коригували	СБУ	SSU (Security Service of Ukraine)	Вживається як загальноприйняте позначення.

ракетні удари по Україні онлайн»			
«У Росії спалили військово-транспортний літак Ту-134 – ГУР»	ГУР	Defense Intelligence of Ukraine	Вживається у контексті військової розвідки.
«Українські ВПС відзвітували про 31 збитий безпілотною вночі»	ВПС	AFU (Armed Air Forces of Ukraine)	Використовується дослівний переклад, який передає значення аббревіатури.
«Росія тричі вдарила КАБами по Запоріжжю: є постраждалі»	КАБ	Guided Aerial Bomb	Це специфічна аббревіатура, яка вимагає додаткового пояснення для англомовної аудиторії.

Таблиця 1. Порівняльний аналіз військових аббревіатур з української на англійську мови.

Переклад абревіатур української військової термінології на англійську мову вимагає врахування специфіки та контексту кожного терміна. У таблиці видно, що:

1. **Загальноприйняті терміни:** Розглянуті абревіатури, як-от СБУ та ГУР, мають встановлені англомовні відповідники, які часто транслюються в міжнародних мас-медіа.
2. **Контекстуальність:** Для деяких термінів, таких як ВПС, англійська абревіатура (AFU) більше відноситься до військової структури України, яка може бути більш зрозумілим для іноземної аудиторії.
3. **Специфічні терміни:** Такі абревіатури, як-от КАБ, можуть вимагати від перекладача додаткових пояснень, оскільки їх значення не завжди відоме потенційній аудиторії.

Загалом, ефективний переклад військових термінів і абревіатур потребує не тільки пошуку точного еквіваленту, але й культурної обізнаності перекладача, щоб забезпечити адекватне сприйняття та розуміння перекладеної інформації в міжнародному контексті [40].

До лексичних труднощів перекладу текстів воєнного спрямування можемо також віднести **емоційну забарвленість контексту**. Багато експертів притримуються думки, що емоційна забарвленість неприйнятна військовим перекладам, проте її недооцінюють. Насправді, вона відіграє важливу роль у чиненні впливу на сприйняття інформації та громадську думку загалом. У військовій термінології емоційний контекст може відображати чи описувати не лише факти, а й ставлення, переживання та цінності суспільства в цілому.

Говорячи про емоційну забарвленість, варто додати, що вона не завжди є актуальною при перекладі такого жанру публіцистики. Найбільшою проблемою перекладача є здійснення правильного підбору слів та фраз для передачі глибини переживань та складності ситуації, що робить тексти більш насиченішими та впливовішими для читачів.

Військові терміни можуть мати різний емоційний відтінок, який не завжди можна точно відтворити в перекладі. Загальна лексична відповідність часто

досягається через заміну більшості емоційно забарвлених слів української мови відповідними англійськими термінами.

Розглянемо декілька прикладів:

1) терміни «захисники»: «Захисники України борються за свою свободу» – «*The defenders of Ukraine are fighting for their freedom*». В даному випадку, слово «захисники» підкреслює позитивне сприйняття, пов'язане з патріотизмом.

2) терміни «агресор» та «військові сили противника»: «Агресор завдав удару по цивільним об'єктам» – «*The aggressor struck civillian targets*». Використовуючи термін «агресор», ми підкреслюємо негативний відтінок, наголошуючи на злочинності його дій.

3) використання фрази «підтримка мирних жителів»: «Волонтери надають підтримку мирним жителям у зоні конфлікту» — «*Volunteers provide support to civillians in the conflict zone*». Слово «мирні» в даному прикладі додає гуманістичний настрій, підкреслюючи страждання цивільного населення.

4) терміни «обстріл» та «атака»: «Обстріл міста триває безперервно» – «*The city's bombardment continues relentlessly*». Поняття «обстріл» може викликати у читачів асоціації з терором, тоді як слово «атака» може звучати менш загрозливо у контексті перекладу [40].

Емоційно забарвлена військова лексика в інтернет-виданнях може викликати різне ставлення у аудиторії, тому в перекладі важливо звертати увагу на деталі вживання військової лексики та намагатися передати емоційне забарвлення професійно та не створюючи конфліктних ситуацій.

Таким чином, переклад емоційно забарвлених елементів військової лексики є дуже складним процесом, адже при перекладі такої сфери важко підібрати відповідний англійський аналог. Для забезпечення адекватності та чіткості перекладу при відтворенні емоційно забарвленої лексики, важливо звертати увагу на особливості еквівалентів у цільовій мові. Крім того, перекладач повинен бути достатньо обізнаним у даній сфері та розуміти контекст, у якому використовується кожне словосполучення або фраза. Ми вважаємо, що мета перекладу передбачає передачу не лише загального змісту тексту, а й його

емоційності та настрою, де додавання таких елементів може бути актуальним. І навпаки, якщо мета перекладу полягає в передачі серйозної і чіткої військової інформації, то краще зупинитися на сухому перекладі вихідного тексту.

Висновки до розділу 3

1. Проаналізовано переклад україномовних інтернет-видань на воєнну тематику. Однією з основних проблем перекладу даного аспекту є специфіка військової термінології, яка часто включає в себе вузькогалузеві терміни та аббревіатури, що вимагають точного та еквівалентного перекладу.

2. Охарактеризовано три типи військової лексики: військова термінологія; військово-технічна термінологія; емоційно-зabarвлена військова лексика (сленг). Кожен із цих типів лексики має свої особливості та виклики під час перекладу. Військова термінологія вимагає від перекладача конкретних знань про її застосування у контексті, а емоційно-зabarвлена лексика потребує чутливості до культурних та соціальних контекстів.

3. Розглянуто та поаналізовано лексичні труднощі при перекладі новинних заголовків з українського інтернет-видання «Kyiv Post». У результаті нашого аналізу, ми можемо зазначити, що такий переклад є складним та багатограним завданням, що вимагає правильного підбору англomовних термінів для забезпечення правильності передачі контексту для потенційної аудиторії. Якщо ж еквівалентного терміну не існує, важливо з'ясувати, яке значення використовується у цільовій мові або надати розгорнуте пояснення до тексту перекладу.

4. Наведено факти, які демонструють, що дане дослідження підтверджує необхідність міжкультурного розвитку фахівців в галузі військового перекладу. Це особливо важливо, адже у сучасному світі військовий переклад досить популярний та є джерелом отримання нової інформації. Дотримуючись правильного вибору термінів та застосовуючи відповідні граматичні трансформації можна досягти адекватності при перекладі даної сфери.

ВИСНОВКИ

1. У роботі було досліджено лексико-семантичні особливості перекладу медіатекстів на матеріалі двомовних новинних інтернет-видань. Підсумовуючи все сказане вище, ми можемо зробити такі висновки.

2. Схарактеризовано терміни «медіатекст» та «медіадискурс», які є основними теоритичними компонентами медіалінгвістики. Медіатекст представляє собою тип тексту, створеного для широкої аудиторії, який вирізняється поєднанням вербальних і медійних елементів, а також особливим стилем автора і виразною прагматичною метою. Медіадискурс, у свою чергу, є зв'язним текстом, який враховує екстралінгвістичні, прагматичні, соціокультурні, психологічні та інші аспекти.

3. Скласифікована жанрова класифікація медіатекстів, яка часто має маніпулятивний характер. До цієї класифікації входять: інформаційний жанр, художньо-публіцистичний, аналітичний та рекламний. Ми визначили, що основною метою жанру при створенні медіатексту є ефективна передача інформації та встановлення певного зв'язку з аудиторією, що формує її думки та сприйняття реальності.

4. Проведено дослідження лексико-семантичних характеристик англomовних та україномовних медіатекстів, яке дало певний результат.

5. Оцінено мовні особливості медіатекстів, які мають значний вплив на їх структуру та сприйняття аудиторією. Англomовні видання часто демонструють прагматичну орієнтацію на швидку передачу інформації, в той час як україномовні можуть включати більш емоційні та культурні елементи.

6. Виявлено, що лексичний запас та семантичний аспект варіюються в залежності від жанру, тематики та уподобань цільової аудиторії.

7. Розглянуто статті інтернет-видань «Kyiv Post» та «The Ukrainian Weekly» та побачили деякі розбіжності між ними. В англomовних газетах часто використовуються нейтральні або м'які терміни для опису міжнародних конфліктів, тоді як в україномовних новинних текстах використовуються різкі

конкретні висловлювання й наголошується на позиції щодо військового стану держави.

8. Досліджено перекладацький контекст відтворення україномовних медіатекстів англійською мовою та проблеми перекладу військових новинних інтернет-видань. Із дослідження зрозуміло, що термін «*військовий переклад*» має певні недоліки та потребує подальшого уточнення. Були розглянуті різні методи та підходи до перекладу військової термінології, та підкреслено, що успішний військовий переклад вимагає від перекладачів не лише мовної компетенції, а й професійних навичок, уміння адаптуватися до технологічних викликів та багатомовності, особливо в міжнародному контексті військових дій.

9. Охарактеризовано роль медіатекстів у військовому дискурсі, підкреслюючи їхню здатність формувати ставлення до війни через різні функції, такі як інформаційна, впливова та пізнавальна. Було наголошено, що переклад військових медіатекстів потребує глибокого розуміння не лише мови, а й контексту, у якому ця інформація використовується, оскільки це має вирішальне значення для точності та відповідності перекладу. Саме цей факт ілюструє Таблиця 1. На прикладі цього аналізу можна порівняти зіставлення перекладу аббревіатур з української на англійську мову та впевнитися у складності даної роботи.

10. Визначено, що перекладачі мають звертати увагу на історичні, політичні та соціально-культурні контексти, які впливають на інтерпретацію та передачу інформації. Труднощі при перекладі даної галузі досить великі, проте враховуючи особливості цільової мови та знання відповідників військової термінології можуть значно полегшити завдання перекладачу.

11. Зроблено висновок, що машинний переклад є корисним інструментом для перекладу простих термінів, проте він не може повністю замінити людське мислення та пошук відповідного еквіваленту. Тому, що людська думка може ретельно проаналізувати й адаптувати переклад і вибрати найбільш відповідні варіанти залежно від контексту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Верба Л.Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. Посібник для перекладацьких відділень вузів. – Вінниця.: Нова книга, 2003. - 160 с.
2. Газета «Kyiv Post»: Британія запровадила санкції проти Росії за використання хімічної зброї в Україні: новинна стаття.
URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/40189>
3. Газета «Kyiv Post»: Військові США надали Конгресу список озброєння, яке допоможе Україні у війні: новинна стаття.
URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/40223>
4. Газета «Kyiv Post»: Зеленський запровадив санкції проти ворожого виробництва та зрадників України: новинна стаття. URL: <https://www.kyivpost.com/index.php/uk/post/40214>
5. Газета «Kyiv Post»: Запрошення України в НАТО та гарантії поставок зброї: Bloomberg про План перемоги: новинна стаття.
URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/39341>
7. Газета «Kyiv Post»: «Рамштайн»: зустріч деяких президентів не відбудеться 12 жовтня: новинна стаття. URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/40242>
8. Газета «Kyiv Post»: Росія планує урізати важливі витрати для фінансування війни: новинна стаття. URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/40251>
9. Газета «Kyiv Post»: Росія тричі вдарила КАБамаи по Запоріжжю: є постраждалі: новинна стаття. URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/40399>
10. Газета «Kyiv Post»: СБУ схопила агентів РФ, які коригували ракетні удари по Україні онлайн: новинна стаття. URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/40478>
11. Газета «Kyiv Post»: Українські ВПС відзвітували про 31 збитий безпілотною вночі: новинна стаття. URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/40442>
12. Газета «Kyiv Post»: У Росії спалили військово-транспортний літак Ту-134 – ГУР: новинна стаття. URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/40472>
13. Газета «Укрінформ»: Німеччина реалізує цього року 50 проєктів військової допомоги Україні: новинна стаття. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric->

ato/3914412-nimeccina-realizue-cogoric-50-proektiv-vijskovo-i-dopomogi-ukraini.html

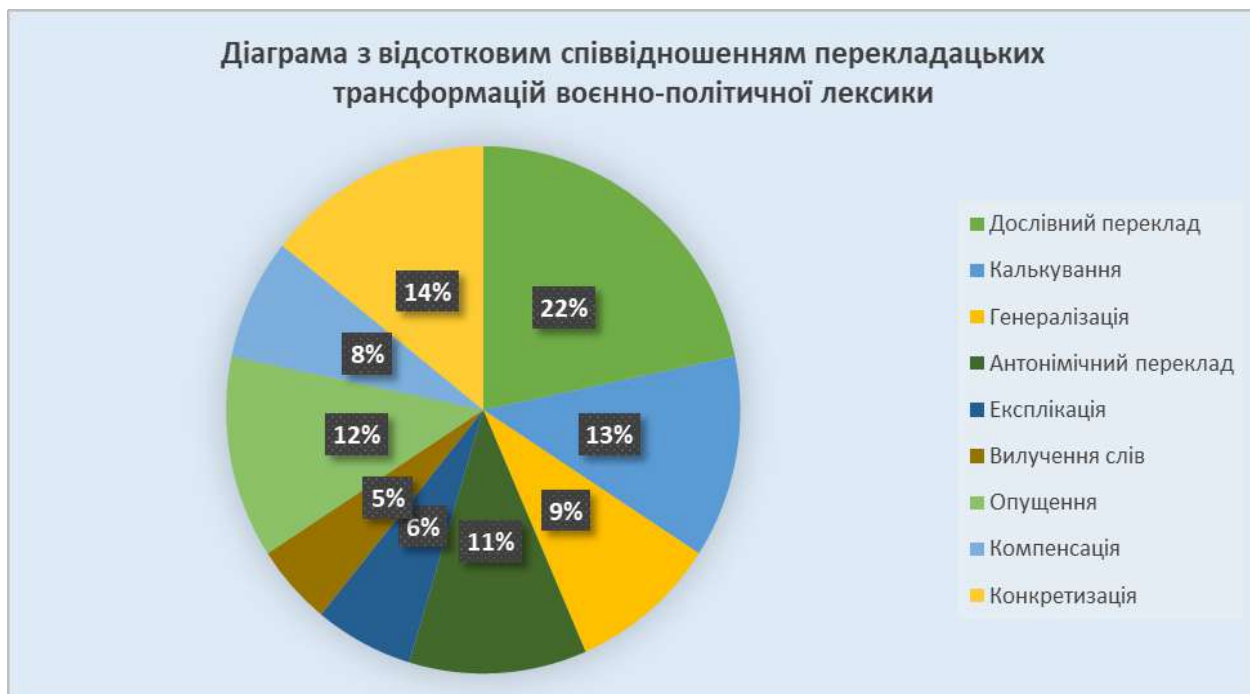
14. Голік О.В. Жанрова система друкованих ЗМІ: новітні підходи до класифікації та перспективи розвитку.
URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2386>
15. Градобик М.С. Інноваційні процеси в лексиці сучасної англійської мови // Іноземні мови в навчальних закладах – Київ, «Педагогічна преса», 2008. - №2 (30). – 128с.
16. Горбатко А.О. Підходи до визначення медійного дискурсу у сучасних англомовних ЗМІ. С. 36–42.
URL: [https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/11631/1/Horbatko%20pidk hody.pdf](https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/11631/1/Horbatko%20pidk%20hody.pdf)
17. Гудзь Н. О. Інтернет-дискурс – невід’ємна складова сучасної комунікації. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Житомир, 2013. Вип. 2 : Філологічні науки. С. 228–232. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/9886/>
18. Жовтобрюх М.А. Мова української періодичної преси (кінець XIX – поч. XX ст.) : монографія. Київ : Наук. думка, 1970. 304 с
19. Зайцева М.О. Особливості перекладу термінів на військову тематику. Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Випуск 10. 2013. С. 96–102.
20. Збірник тез «Медіатекст у сучасному комунікативному дискурсі», Стекольщикова В. А, Грищенко О. В., Стеванович Р. І., Бабич В.І., Митрофанов О.О., Чубаченко А.В.
21. Іванова О. "Лексичні особливості сучасних українських медіатекстів". Науковий журнал "Сучасна філологія", 2020. – стаття про лексичні тенденції в українських ЗМІ.
22. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Вінниця : Нова книга, 2004. 576с.

23. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. – Вінниця, Нова книга, 2004. – 291 с.
24. Кияк Т. Р. Перекладознавство (німецько-український напрям) : підручник для студентів вищ. навч. закл. / Т. Р. Кияк, А. М. Науменко, О. Д. Огуй. [3-є вид., доп. і перероб.]. Чернівці : ВД «Букрек», 2014. 640 с.
25. Кравчук, А. О. (2022) Лексичні особливості англомовного політичного дискурсу. Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації: Збірник студентських наукових робіт (XV). с. 134-137. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/35238>
26. Мова засобів масової інформації : хрестоматія до дисципліни / Руслана Любомирівна Савчук. – Івано-Франківськ : ПНУ, 2017. – 135 с.
27. Нелюбін Л. Л. Підручник з військового перекладу, 1981. 106 с.
28. Нойберт А. Прагматичні аспекти перекладу/А. Нойберт.-Leipzig, 1988.-147 с.
29. Особливості сучасного медіатексту: стаття/ Чайковська О.Ю. Київ, с. 226 2014. URL: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe
30. Перескоцька У. «Медіалінгвістика як нова галузь лінгвістики». Науковий вісник, 2020. – джерело для загальних відомостей про медіалінгвістику.
31. Почепцов Г. Г. (мол.) Теорія комунікації. – 2-ге вид., доп. К.: ВЦ «Київський університет», 1999. 308 с.
32. Приходько І. Дослідження поняття «образ» у гуманітарній парадигмі / Науковий вісник Херсонського державного університету. Випуск 25. Херсон: Вид-во ХДУ, 2016. – С. 135-139.
33. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Монографічне видання / О. О. Селіванова. Черкаси : Чабаненко Ю., 2012. 488 с
34. Синявський О. "Мовні стратегії в українських медіа". Вісник Київського національного університету, 2019. – джерело для аналізу використання емоційної лексики в медіатекстах.
35. Слаба Т.О., Гольцова М.Г. Медіалінгвістика як окрема галузь філологічних досліджень. The 11th International scientific and practical conference “European

- congress of scientific achievements” (November 4-6, 2024) Barca Academy Publishing, Barcelona, Spain. 2024. 450-453
36. Слаба Т.О., Гольцова М.Г. International scientific conference «The importance of philological sciences in the modern world», October 3–4, 2024, Riga, the Republic of Latvia.
37. Теорія медіалінгвістики: підручник / Лариса Шевченко, Дмитро Сизонов / за ред. Л.І. Шевченко. – Київ: ВПЦ "Київський університет", 2021. – 39с.
38. Швейцер А. Д. Теорія перекладу. Статус, проблеми, аспекти/А. Д. Швейцер. - М.: Наука, 1988. - 215 с.
39. Шевченко Л. І. "Семантичний аналіз в текстах ЗМІ: теоретичні основи та приклади". Журнал "Мова та медіа", 2019.
40. Mendzheritskaia E. (2011). Diskurs, mediadiskurs i kognitivnodiskursivnaia paradigma v lingvistike, №3, 54–60 s
41. Newspaper «Kyiv Post»: English-language Internet newspaper.URL: <https://www.kyivpost.com/>
38. Newspaper «Kyiv Post»: I Had a Good Relationship With Zelensky, I Like Him’ – Ukraine at War Update for Oct. 1: news report. URL: <https://www.kyivpost.com/post/39828>
43. Newspaper «Ukrainska Pravda»: Ramstein meeting to be postponed: news report. URL: <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2024/10/9/7478840/>
44. The Ukrainian Weekly: English-language Internet newspaper. URL: <https://subscription.ukrweekly.com/>
45. Ukrainian-English dictionary: online dictionary. URL: <https://milword.net/en/>
46. Ukrainian-English language newspaper RBC-Ukraine. URL: <https://newsukraine.rbc.ua/news/ukrainian-armed-forces-can-liberate-occupied-1720838525.html>

ДОДАТКИ

Рис. 1. Діаграма з відсотковим співвідношенням перекладацьких трансформацій воєнно-політичної лексики

Таблиця 1. Порівняльний аналіз військових абревіатур з української на англійську мови

Заголовок статті	Абревіатури	Переклад на англійську мову	Примітки
«СБУ схопила агентів РФ, які коригували ракетні удари по Україні онлайн»	СБУ	SSU (Security Service of Ukraine)	Вживається як загальноприйняте позначення.
«У Росії спалили військово-транспортний літак Ту-134 – ГУР»	ГУР	Defense Intelligence of Ukraine	Вживається у контексті військової розвідки.
«Українські ВПС відзвітували про 31 збитий безпілотною вночі»	ВПС	AFU (Armed Air Forces of Ukraine)	Використовується дослівний переклад, який передає значення абревіатури.

<p>«Росія тричі вдарила КАБами по Запоріжжю: є постраждалі»</p>	<p>КАБ</p>	<p>Guided Aerial Bomb</p>	<p>Це специфічна аббревіатура, яка вимагає додаткового пояснення для англомовної аудиторії.</p>
---	------------	---------------------------	---

SUMMARY

In this work, the lexical-semantic features of the translation of media texts based on the material of bilingual online news publications were investigated. Summarizing all the above, we can draw the following conclusions.

The terms "media text" and "media discourse" are the main theoretical components of media linguistics. Media text is a type of text created for a wide audience, which is characterized by a combination of verbal and media elements, as well as a special style of the author and a clear pragmatic purpose. Media discourse, in turn, is a coherent text that takes into account extralinguistic, pragmatic, sociocultural, psychological and other aspects.

We should also note that media texts have their own genre classification, which is often manipulative in nature. This classification includes: information genre, artistic and journalistic, analytical and advertising. We determined that the main purpose of the genre in creating a media text is the effective transfer of information and the establishment of a certain connection with the audience, which shapes their thoughts and perception of reality.

Let's move on to the lexical-semantic characteristics of English- and Ukrainian-language media texts. First, linguistic features of media texts have a significant impact on their structure and audience perception. English-language publications often demonstrate a pragmatic orientation to the rapid transmission of information, while Ukrainian-language publications may include more emotional and cultural elements.

Secondly, the obtained results indicate that the vocabulary and semantic aspect vary depending on the genre, subject and preferences of the target audience.

Thirdly, we analyzed the articles of the online publications "Kyiv Post" and "The Ukrainian Weekly" and saw some discrepancies between them. English-language newspapers often use neutral or mild terms to describe international conflicts, while Ukrainian-language news texts use harsh, specific statements and emphasize positions on the state's military status.

Also, we investigated the translation context of reproducing Ukrainian-language media texts in English and the problems of translating military news online publications. It is clear from the research that the term "military translation" has certain shortcomings and needs further clarification. Different methods and approaches to the translation of military terminology were considered, and it was emphasized that successful military translation requires from translators not only linguistic competence, but also professional skills, the ability to adapt to technological challenges and multilingualism, especially in the international context of military operations.

Special attention was paid to the role of media texts in military discourse, emphasizing their ability to shape attitudes toward war through various functions such as informational, influential, and cognitive. It was emphasized that the translation of military media texts requires a deep understanding not only of the language, but also of the context in which the information is used, as this is critical to the accuracy and relevance of the translation. Table 1 illustrates this very fact. Using the example of this analysis, you can compare the translation of abbreviations from Ukrainian to English and make sure of the complexity of this work.

Translators must take into account the historical, political and socio-cultural contexts that influence the interpretation and transmission of information. Difficulties in the translation of this field are quite large, but taking into account the peculiarities of the target language and knowledge of the corresponding military terminology can greatly facilitate the task of the translator.

It is also important to note that while machine translation is a useful tool for translating simple terms, it cannot completely replace human thinking and searching for the appropriate equivalent. Because the human mind can carefully analyze and adapt the translation and choose the most appropriate options depending on the context.